

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

MAISEMASELVITYS

Case: Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueen
maisemaselvitys

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Tekniikan ala
Ympäristötekniologia
Miljösuunnittelu
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Katri Kuusisto

Lahden ammattikorkeakoulu
Ympäristötekniikan koulutusohjelma

KUUSISTO, KATRI:

Maisemaselvitys
Case: Karvianjoen eteläosan
osayleiskaava-alueen maisemaselvitys

Miljöösuunnittelun suuntautumisvaihtoehdon opinnäytetyö, 39 sivua, 20 liitesivua

Kevät 2014

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä maisemaselvitys Karvian kunnassa sijaitsevalle Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueelle. Osayleiskaavan luonnosvaiheen laadinta on aloitettu vuonna 2005. Vuonna 2013 kaavoitusprosessia valvova viranomaisena Satakunnan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjeisti laatimaan alueelta maisemaselvityksen. Työn keskeisimmät tavoitteet olivat kartoittaa alueen ja maiseman ominaispiirteet sekä huomioida, miten lomarakentamisen lisääminen soveltuisi Karvianjoen ranta-alueelle.

Työssä perehdyttiin maastokäyntien, karttamateriaalien, kirjallisuuden ja kuvien avulla alueen geologiaan muodostumiin, luonnonolosuhteisiin, historiaan, maankäytön nykytilaan ja asutuksen sijaintiin alueella. Maisemaselvitys painottuu alueen luonnonolosuhteisiin ja maiseman erityispiirteisiin.

Työn tuloksena on kirjoitettu arvio Karvianjoen eteläosan osayleiskaavasta, jossa nostetaan esille asioita, jotka olisi hyvä ottaa huomioon kaavassa. Tuloksissa on keskitytty käsittelemään loma-asumisen soveltuvuutta Karvianjoen ranta-alueille. Tämän lisäksi opinnäytetyön yhteydessä esitetään alueelle suositeltavia toimenpiteitä.

Asiasanat: maisema, maisemaselvitys, luonnonolosuhteet, lainsäädäntö

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Environmental Technology

KUUSISTO, KATRI:

Landscape inventory
Case: southern part of the Karvianjoki
master plan

Bachelor's Thesis in Environmental Planning, 39 pages, 20 pages of appendices

Spring 2014

ABSTRACT

The aim of this Bachelor's thesis was to create a landscape inventory for the southern part of the Karvianjoki master plan. The sketching of the master plan began in 2005. In 2013 the authority monitoring the planning process suggested that a landscape inventory should be made for the area. The main objectives of this project were to identify the main features of the landscape and find a solution for how to merge new holiday homes in the wide and open scenery along the riverside.

The study examined the history of the region, its natural conditions and the current state of housing and land use. Literature, pictures, current and historical maps, and observations made during visits to the area were used as a source material.

A summary was written on the results of the landscape inventory. Also, the effects of the master plans on the landscape were assessed. A few proposals for action were also given for the area.

Key words: landscape, landscape inventory, natural conditions, legislation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TYÖN TAVOITTEET	2
3	MAISEMA	3
4	MAISEMAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA SOPIMUKSET	5
4.1	Eurooppalainen maisemayleissopimus	5
4.2	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	5
4.3	Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä maankäyttö- ja rakennusasetus	6
4.4	Luonnonsuojelulaki	7
4.5	Vesilaki	7
4.6	Maa-ainelaki	7
4.7	Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä	8
5	MAISEMASELVITYS	9
6	MAISEMASELVITYS KARVIANJOEN ETELÄOSAN OSAYLEISKAAVA-ALUEELLE	11
6.1	Aikaisemmat selvitykset	11
6.2	Aluerajaus	11
6.3	Historiallinen karttavertailu	12
6.4	Maankäytön nykytila	13
6.4.1	Maakuntakaava	13
6.4.2	Yleiskaava	14
6.4.3	Asemakaava	15
6.5	Luonnonolosuhteet	15
6.5.1	Kallioperä	15
6.5.2	Maaperä	16
6.5.3	Topografia	18
6.5.4	Vesistö	18
6.5.5	Talviolosuhteet	19
6.5.6	Kasvillisuus	20
6.5.7	Luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -kohteet	20
6.6	Asutus	21
6.7	Kulttuuriympäristö	23
6.8	Maisemallisesti arvokkaat pellot	25

6.9	Maisemakuva	27
6.9.1	Patolankylä - Hautalankylä - Partalankylä	28
6.9.2	Kantin ympäristö	29
6.9.3	Jouhikylä - Kontiainen ympäristö	31
6.10	Virkistys- ja luontokohteita	32
6.11	Kehittämis- ja toimenpide-ehdotukset alueelle	33
6.11.1	Alueen kehittäminen	33
6.11.2	Uuden rakentamisen sijoittuminen	33
6.11.3	Maaperäanalyysi	35
6.11.4	Tulvariskit	35
7	ARVIO KARVIANJOEN ETELÄOSAN OSAYLEISKAAVASTA	36
8	YHTEENVETO	38
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä käsitellään Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueen maisemaselvitystä. Työn toimeksiantaja on Karvian kunta. Työ on tilattu Kankaanpään kaupungin ympäristökeskukselta, jossa sijaitsee aluearkkitehti-toimintaa. Vuonna 2013 kaavoitusprosessia valvova viranomainen, Satakunnan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ohjeisti laatimaan osayleiskaava-alueelta maisemaselvityksen. Osayleiskaavan luonnosvaiheen laadinta on aloitettu vuonna 2005.

Opinnäytetyö koostuu maisemaan ja maisemaselvitykseen liittyvistä lähtökohdista ja lainsäädännöstä sekä itse maisemaselvityksestä asiakokonaisuutena ja teoreettisena tarkasteluna. Esimerkkikohteena on Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueen maisemaselvitys. Maisemaselvitystä tehtäessä on kaavan suunnittelu edennyt jo suhteellisen pitkälle. Tästä syystä maisemaselvityksen yhteydessä on voitu ottaa kantaa kaavalla mahdollistettaviin muutoksiin selvitysalueella.

Maisema koostuu kallioperän, maaperän ja vesistöjen luomasta perustasta, joka ohjaa alueen maankäytöllisiä mahdollisuuksia. Luonnonolosuhteiden tarkastelu on keskeinen osa maisemaselvityksen työstämistä. Taustamateriaali alueen historiasta ja nykytilanteen kuvaus antavat tietoa maankäytön suunnittelun pohjaksi. Teoreettisten tarkastelujen ja alueelta tehtyjen havaintojen pohjalta voidaan maisemaselvityksen yhteydessä esittää toimenpiteitä, joilla alueen erityispiirteet saataisiin säilytettyä mahdollisimman hyvin, sekä esittää muutoksen kohteeksi hyvin ja heikosti soveltuvia alueita.

2 TYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyön pohjana on maisemaselvitys, joka on tehty osayleiskaavan suunnittelua varten. Osayleiskaavalla on tarkoitus mahdollistaa uusien lomarakennuspaikkojen sijoittaminen rantavyöhykkeelle kantatilatarkastelun perusteella.

Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueen maisemaselvityksen tavoitteena oli tehdä maisemaselvitys, joka täydentää alueelle aikaisemmin tehtyjen selvitysten lisäksi osayleiskaavan suunnittelun taustatietoja. Selvityksessä on keskitytty niihin asioihin, jotka on nähty alueella tarpeellisiksi. Rakentamisalueiden valinta kantatilatarkastelun perusteella rajoittaa niiden sijoittelumahdollisuuksia. Selvityksessä tarkastellaan uusien rakentamisalueiden sijoittamista avonaisille maisema-alueille laajennettavan kasvillisuusvyöhykkeen avulla.

Maisemaselvityksiä on monenlaisia, ja ne saattavat olla hyvin laajoja tai keskittyä joihinkin tiettyihin osa-alueisiin. Alueen ominaispiirteiden vuoksi on maisemaselvityksessä keskitytty enemmän alueen luonnonolosuhteisiin. Maisemaselvityksen yhteydessä on hyvä suorittaa alueen rakennuskannan ikäkartoitus, etenkin jos selvittävä alue on luonteelta keskustamainen. Selvitysalueen hyvin harvan ja hajanaisen asutuksen vuoksi varsinaista rakennuskannan ikäkartoitusta ei maisemaselvityksen yhteydessä tehty. Vuonna 2005 on tehty selvitys, jonka yhteydessä on inventoitu Karvian eteläpuolen kulttuurihistoriallista rakennuskantaa.

3 MAISEMA

Maisema ei ole pelkkä visuaalinen elämys tai näköala, vaan maisema koostuu luonnonmaisemasta ja ihmisen toiminnan myötä muokkautuvasta kulttuuri-maisemasta. Näiden asioiden käsitteleminen yhtenä kokonaisuutena on hyvä pohja maisemaselvitykselle. (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 8.) Maisema on ympäristö, jonka näemme riippumatta siitä missä olemme. Luonnonolosuhteet ja ihmisen toiminta muovaavat maisemaa jatkuvasti. Luonnonmaisema, kaupunkimaisema ja vesistömaisema ovat kaikki erityyppisiä maisema-alueita, joihin on vaikuttanut erilaiset luonnonolosuhteet ja erityyppinen ihmisen toiminta. Maiseman perusluonne avautuu, kun ymmärtää maastonmuotojen, maaperän, ilmaston ja kasvillisuuden merkityksen, syntyperän ja sijoittumisen. (Swanwick 2002.) Maisema ei ole mittakaavallisesti sidottu käsite. Se voi olla hyvin suppea näkymä tai esimerkiksi laaja merimaisema (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 9).

Elinympäristömme on ihmisen toiminnan sekä historiallisen ja ajallisen muokkauksen myötä muovautunut maisema, joka tarjoaa puitteet jokapäiväiselle elämälle (Swanwick 2002). Tällaista ihmisen toiminnan myötä muokkautunutta maisemaa kutsutaan useimmiten kulttuurimaisemaksi. Maaseudulla kulttuuri-maisema muodostuu maatalouden muokkaamasta tuotantomaisemasta tai perinnetmaisemasta, joka on syntynyt ja säilynyt vanhan maatalouskulttuurin ajalta (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä 2013). Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän (2013) mukaan taajama-alueet ovat myös kulttuurimaisemaa. Esimerkiksi vanhat puutaloalueet ovat yhdenlainen rakennettu kulttuurimaisema.

Ympäriämme oleva luonto muodostuu pääasiassa maatalouden muokkaamista pelloista, metsätalouden muokkaamista tasalaatuisista talousmetsistä tai rakennetuista puistoalueista. Ihminen on ottanut elinympäristön käyttöönsä jokapäiväisen elämän vaatimusten mukaisesti. Luontoa ja luonnon antimia on opittu käyttämään monimuotoisesti, jolloin luonnonvarojen käyttö on lisääntynyt ja monimuotoistunut. Koskematonta luontoa ei juuri ollenkaan arkisesta ympäristöstä löydy, eikä sitä välttämättä osata kaivata tai tunnistaa. Luonnon-varojen aktiivisen käytön myötä myös maisema on jatkuvassa muutoksessa.

Maiseman herkkyys muutoksille, eli maiseman sietokyky, vaihtelee alueittain. Varsinais-Suomen Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen (2013, 22 - 23) mukaan avoimet maisematilat, maisematilan reuna- ja rajavyöhykkeet sekä pienipiirteiset maisema-alueet ovat herkimpiä alueita muutokselle. Alueiden käyttö vaikuttaa myös oleellisesti maiseman sietokykyyn. Hyvällä suunnittelulla saadaan huomioitua herkemmänkin maiseman arvot ilman että sen ominaispiirteitä rikotaan. Rakentaminen herkälle maisema-alueelle tai sen lähelle, ilman hyvää maankäytön suunnittelua, saattaa rikkoa maiseman tai muuttaa sen mittakaavaa häiritsevästi (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 23).

Maisemassa sijaitsee monin paikoin maisemavaurioita. Nämä ovat yleensä ihmisen toiminnasta aiheutuneita maiseman muutoksia. Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (2013, 23) mukaan maisemavaurio on pysyvä maisema-arvoja, luonnonarvoja tai kulttuuriarvoja vähentävä maiseman muutos. Maisemavaurioita aiheuttavat esimerkiksi maa-aineksen ottoalueet. Maisemahäiriöiksi luokitellaan asiat, joiden häiritsevyys riippuu asiayhteydestä ja asiaa arvioivasta henkilöstä. Häiriö ei ole pysyvä tai yksimielisesti havaittava kohde.

4 MAISEMAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA SOPIMUKSET

4.1 Eurooppalainen maisemayleissopimus

Eurooppalainen maisemayleissopimus on Euroopan neuvostossa säädetty maisemasopimus, jolla kansainvälisesti veloitetaan viranomaisia vaalimaan maisema-arvoja. Sopimuksessa huomioidaan kansalaisten sekä yhteistyötahojen osallistuminen oman alueen maisemaa koskeviin päätöksiin. Sopimuksen tavoitteena on edistää maisemansuojelua, maisemanhoitoa ja suunnittelua. Suomessa sopimus hyväksyttiin vuonna 2005. (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 11.)

4.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisten seikkojen huomiointi maakuntien ja kuntien kaavoitustyössä sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtäviin kuuluu myös auttaa maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden mukaisesti saavuttamaan hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen mukaista suunnittelua. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tulee toimia kaavoituksen ennako-ohjauksen välineenä, edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa ja luoda edellytyksiä valtakunnallisille hankkeille alueidenkäytön suhteen. (Ympäristö 2013c.)

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavanlaisia aihekokonaisuuksia: toimiva aluerakenne, eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu, kulttuuri- ja luonnonperintö sekä virkistyskäyttö ja luonnonvarat. Alueidenkäyttötavoitteisiin kuuluu myös toimiva yhteysverkosto ja energianhuolto sekä erityiset luonto- ja kulttuuriympäristökokonaisuudet ja Helsingin seudun erityiskysymykset. (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 12.)

4.3 Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä maankäyttö- ja rakennusasetus

Maankäyttöä ja rakentamista ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL, jonka ympäristöministeriö on vuonna 1999 laatinut. Laki ohjaa kaavoitusta, ja sen periaatteena on turvata hyvä, turvallinen ja ekologinen elinympäristö. Kestävän kehityksen mukainen elinympäristön kehittäminen ja vuorovaikutus kuntalaisten, viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa ovat MRL:n toimintatapoja. MRL:n toimintatavoissa painotetaan myös tiedottamista ja asiantuntijayhteistyötä. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 1, 6 §.)

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin ja tutkimuksiin. Selvitykset tulee myös tehdä koko siltä alueelta, jolle suunnitteilla olevilla toimenpiteillä arvioidaan olevan vaikutusta. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 9 §.) Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteisella suunnittelulla ja riittävällä vaikutusten arvioinnilla edistää muun muassa luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999 22 §) mukaan valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa korostetaan valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperintöjen säilyttämistä niin yleisesti alueiden käytössä kuin eri kaavatasoilla. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit tulee ottaa huomioon suunnittelun lähtökohtana. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat muun muassa alueita, joilla on merkittävää vaikutusta kansalliseen kulttuuri- ja luonnonperintöön.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksessa, MRA, säädetään, että kaavan vaikutuksia selvitetessä tulee ottaa huomioon kaavan tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut tarpeelliset asiat. Selvitysten tulee antaa riittävät tiedot kaavan vaikutuksista maa- ja kallioperään, ilmaan, ilmastoon, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä luonnonvaroihin. Kaavan vaikutukset tulee selvittää myös maiseman, kulttuuriperinnön ja rakennetun ympäristön suhteen. (Maankäyttö- ja rakennusasetus 895/1999, 1 §.)

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999 14 §) mukaisesti kunnallisella tasolla määritellään rakennusjärjestyksellä paikallisiin olosuhteisiin muokatut määräykset suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon

ottamisen sekä hyvän elinympäristön toteutumisen ja säilyttämisen suhteen. Rakennusjärjestyksen määräysten mukaista toteutumista valvoo kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

4.4 Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulailla pyritään vaalimaan luonnonkauneuden ja maiseman arvoja sekä pyritään säilyttämään harvinaisia lajeja ja elinympäristöjä, eli turvaamaan luonnon monimuotoisuutta. Luonnonsuojelualue voidaan perustaa uhanalaisen kasvin, eläimen, luontotyypin tai luonnonmuodostuman vuoksi (Luonnonsuojelulaki 1096/1996 1, 10 §).

Luonnonsuojelulain (1096/1996 32, 33 §) mukaan maisema-alue voidaan perustaa luonnon- tai kulttuurimaiseman kauneuden tai historiallisten ominaispiirteiden tai niihin liittyvien muiden erityisarvojen säilyttämiseksi. Ympäristöministeriö päättää valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden perustamisesta. Muita maisema-alueita ehdottaa maakunnan liitto ja päätöksen tekee alueen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

4.5 Vesilaki

Vesilailla pyritään säätämään pohjavesivarojen ja vesiympäristön hyödyntämistä, ja täten turvaamaan vesivarojen riittävyyttä. Lailla pyritään myös ehkäisemään vesistöille mahdollisesti aiheutuvia haittoja sekä parantamaan vesivarojen ja vesiympäristöjen tilaa. (Vesilaki 578/2011 1 §.) Erityisesti pohjavesialueille suuntautuvassa maankäytön suunnittelussa tulee olla tarkkana.

4.6 Maa-aineslaki

Maa-aineslailla säädetään luonnonvarojen käyttöä. Laissa tarkoitettuja maa-aineita, kiveä, hiekkaa, soraa, savea ja multaa, ei saa ottaa ilman asianmukaista syytä ja lupaa, eikä maa-ainesten otosta saa aiheutua muun muassa kauniin maisemakuvan turmeltumista. Lain mukaan maanottoaikat tulee sijoittaa siten, että toiminnan vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman pieneksi. (Maa-aineslaki 555/1981 1, 3 §.)

4.7 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä hankkeen vaikutuksia arvioidaan laajemmin ja yksityiskohtaisemmin ja suurempana kokonaisuutena kuin maisemaselvityksessä. Vaikutusten arviointi suoritetaan suunnittelun yhteydessä, jolloin ratkaisuihin voidaan vaikuttaa ennen päätöksentekoa (Ympäristö 2013d).

Ympäristövaikutusten arviointi YVA tehdään hankkeissa, joiden maankäytölliset muutokset nähdään olevan laajamittaisia. YVA:n tarpeellisuudesta päättää alueen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, joka myös ohjaa ja valvoo prosessia. Hankkeen sijoittuessa useamman kuin yhden Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueelle asiasta päättää ympäristöministeriö. (Ympäristö 2013d.)

Ympäristövaikutusten arviointimenettelylailla, YVA-laki, pyritään arvioimaan hankkeen ja sen toiminnan aiheuttamia välillisiä ja välittömiä vaikutuksia Suomessa. YVA-menettelyn yhteydessä huomioidaan hankkeen vaikutukset ihmisiin, elinoloihin, maaperään, veteen, ilmastoon, kasvillisuuteen, luonnon monimuotoisuuteen, luonnonvarojen hyödyntämiseen, rakennuksiin, maisemaan, kulttuuriperintöön ja yhdyskuntarakenteeseen. (YVA-laki 468/1994 2 §.)

5 MAISEMASELVITYS

Maisemaselvitys on maankäytön suunnittelun pohjana käytettävä työväline, jolla tarkastellaan alueen maiseman ominaisuuksia, luonnon tilaa sekä kulttuuri-historiallista kerrostuneisuutta. Maisemaselvityksen avulla tarkastellaan maiseman ominaispiirteitä, arvoja ja selvitetään alueen sekä maiseman kehitystä. Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (2013, 14 - 15) mukaan maisemaselvitys tulisi tehdä hanke- ja kaavasunnitelmissa etenkin maisemallisia arvoja omaaville alueille sekä aina kun suunnitteilla olevasta asiasta voi olla jotakin haittaa maisemalle. Maankäyttö- ja rakennuslain yleisissä säännöksissä määrätään, että kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maankäytön suunnittelussa tulee myös ottaa huomioon alueen kulttuuriperintö sekä maisemalliset- ja luonnonarvot. (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 14 - 15.)

Maisemaselvityksen käyttö kestävän kehityksen mukaisen suunnittelun työvälineenä on yleistynyt. Maisemaselvityksen päätarkoitus ei ole arvioida, miten muutokset vaikuttavat maisemaan, vaan se on suunnittelun apuväline, joka auttaa ymmärtämään, millainen maisema on, miten siitä on tullut sellainen ja miten se voisi tulevaisuudessa muuttua. (Swanwick 2002.) Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen (2013, 14) mukaan maisemaselvityksen yhteydessä voidaan arvioida maisemavaikutuksia sekä esittää toimintatapoja, joilla suunnitteilla oleva toiminta voidaan sijoittaa maisemaan, ilman että se aiheuttaa merkittävää haittaa. Maisemaselvitys tulisi tehdä ennen suunnittelutyön aloittamista, jotta siitä saadaan suurin mahdollinen hyöty (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 26).

Maisemaselvitystyön alussa on hyvä linjata kyseisen selvityksen tavoitteet, sillä maisemaselvityksiä on monenlaisia. Aluetta yleisesti käsittelevässä maisemaselvityksessä voidaan huomioida tasavertaisesti kaikki selvittävissä ympäristössä sijaitsevat elementit ja selvityksen tuloksena nostaa esille alueen ominaispiirteet ja kehitettävät alueet. Toisentyyppisessä maisemaselvityksessä voidaan kohdentaa selvitystyö niille osa-alueille, joille suunnitteilla olevilla maankäytön muutoksilla nähdään olevan eniten vaikutusta.

Maisemaselvitystä työstettäessä tutustutaan ensin taustatietoihin, joita alueesta on saatavilla. Taustatietoja saadaan tutustumalla alueelta saataviin historiallisiin karttoihin ja alueen nykytilanteeseen, esimerkiksi maastokartan avulla. Alueelle mahdollisesti aiemmin tehdyt selvitykset ja inventoinnit antavat myös taustatietoja. Maastokäynti on hyvä suorittaa selvitysalueelle, kun taustatietoihin on tutustuttu ja alueesta on muodostunut jo jonkinlainen käsitys. Maastokäynti antaa alueesta paikallisen kuvan, ja silloin on helpompi havainnoida esimerkiksi visuaalisesti merkittävät alueet tai parannustoimenpiteitä vaativat kohteet.

Maisemasta ja luonnonolosuhteista kerättävät keskeiset maisematekijätiedot ovat tärkeä osa maisemaselvitystä. Maisematekijätietoja ovat muun muassa kallio- ja maaperätiedot, maastonmuodot, vesistö, ilmasto, kasvillisuus, rakennettu ympäristö ja nykyinen maankäyttö alueella (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 27). Kaikki maisematekijät vaikuttavat toisiinsa, ja ne ovat muodostaneet alueelle erilaisia ominaisuuksia.

Saatavilla olevien tietojen ja maiseman muodostumisen tulkinnan lisäksi on hyvä huomioida alueella asuvat tai aluetta käyttävät ihmiset. Yhteisöjen arvokkaiksi ja epätoimiviksi kokemat alueet saattavat jäädä ulkopuoliselta selvityksen tekijältä huomioimatta (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 27). Yhteistyö paikallisten ihmisten kanssa riippuu selvitetävän alueen luonteesta sekä selvityksen tavoitteista, sillä selvityksessä ei ole aina tarpeellista perehtyä alueella sijaitsevien yhteiskäytössä olevien alueiden arvioimiseen tai kehittämiseen. Tällaiset kohteet on kuitenkin hyvä huomioida edes yleisellä tasolla, jos niitä sijaitsee selvitetävällä alueella.

Maisemaselvityksen raportissa on hyvä esittää havainnot karttapohjalle kirjattuna, jolloin esitettävät asiat ovat selkeästi tulkittavissa ja nähtävissä kokonaisuutena. Kartta-aineiston lisäksi on hyvä esittää valokuvia, etenkin merkittävistä asioista, jolloin lukijan on helpompi ymmärtää tarkoitettava asia. Yhdellä kartalla ei tule esittää liian montaa yksityiskohtaa tai asiaa, ettei kartasta tule vaikeasti tulkittava. Kartalla olevat merkinnät tulee myös merkitä selkeästi, jotta niiden tarkoitus ei jää epäselväksi. Tekstissä voidaan asi tiedon lisäksi havainnollistaa omin sanoin alueen ominaisuuksia ja kokonaiskuvaa, joka tukee karttojen tulkitsemista ja luo alueesta mahdollisimman todenmukaisen mielikuvan.

6 MAISEMASELVITYS KARVIANJOEN ETELÄOSAN OSAYLEISKAAVA-ALUEELLE

6.1 Aikaisemmat selvitykset

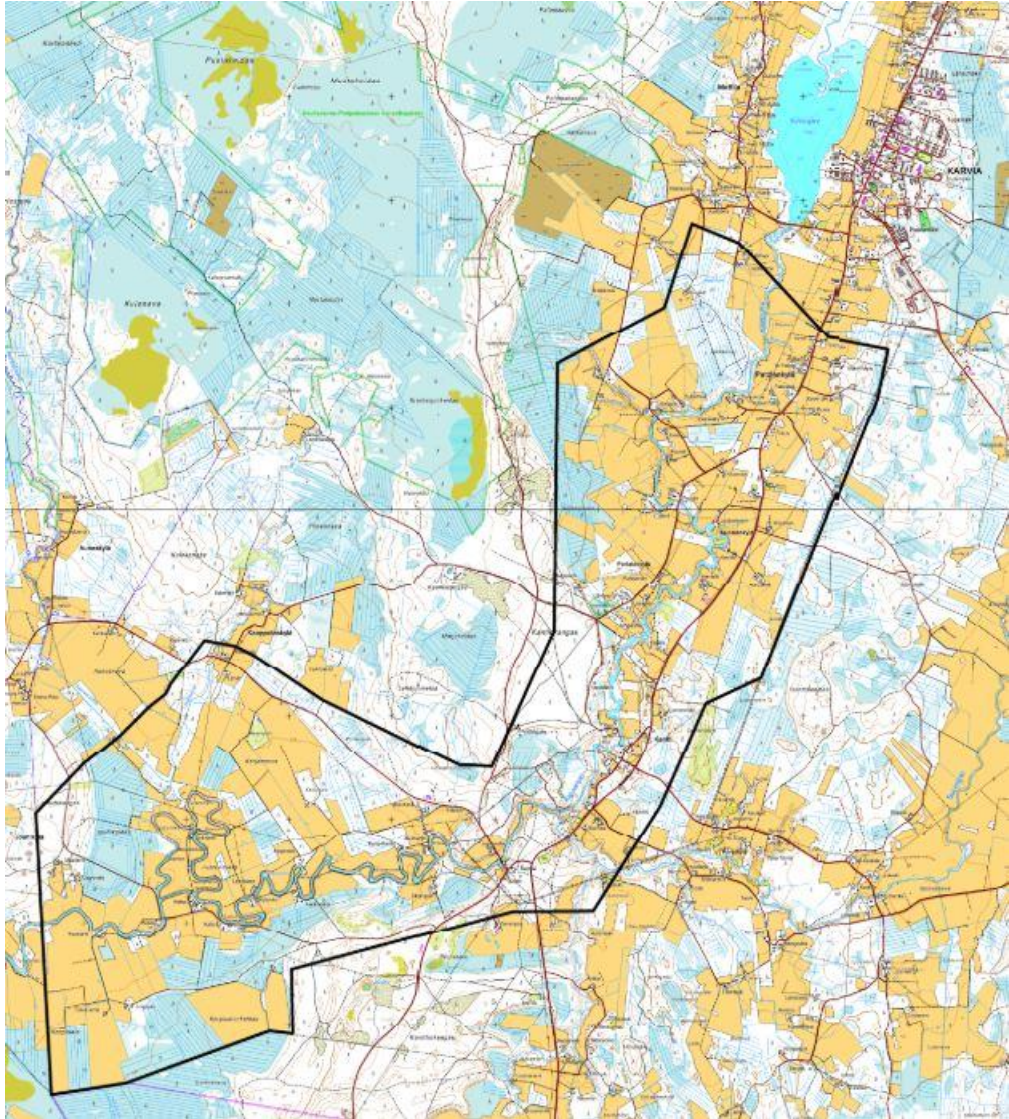
Kylät-kyllä! -hankkeen yhteydessä on vuonna 2004 tehty Kantin kylältä selvitys, jossa on kartoitettu Kantin kyläympäristön silloista nykytilaa sekä kehitysmahdollisuuksia yhdessä asukkaiden kanssa.

Osayleiskaavan laadintaa varten on vuonna 2005 tehty luontoselvitys, jossa käsitellään pääsääntöisesti alueen luonnon erityispiirteitä.

Vuonna 2005 on Pisara-hankkeen yhteydessä tehty Karvian eteläosan rantojen kulttuurimaisema- ja rakennusinventointi. Inventoinnin rakennuskantamerkinnot ovat saatavissa viranomaiskäyttöön tarkoitettu palvelusta.

6.2 Aluerajaus

Selvitysalue sijaitsee Karvian kunnan taajama-alueen eteläpuolella. Selvitysalue alkaa Karvian taajama-alueen länsipuolella sijaitsevan Kirkkojärven eteläpuolelta, noin 600 metrin etäisyydeltä, ja se jatkuu aina Karvian kunnan länsirajalle saakka. (KUVA 1.) Kaavarajauksen mukainen alue on kooltaan noin 2600 hehtaaria ja kattaa Karvianjoesta noin 18 kilometrin pituisen osuuden. Kaava-alue ulottuu muutaman kilometrin etäisyydelle Karvianjoen molemmille puolille. Maisemaselvityksessä otetaan tarvittaessa huomioon asioita laajemmalla alueella.

KUVA 1. Selvitysalueen rajausta (Katri Kuusisto 2013)

6.3 Historiallinen karttavertailu

Historiallisessa karttavertailussa on käytetty Kalmborginkartastoa ja pitäjänkartastoa. Kalmborginkartasto on venäläisten sotilastopografiien vuosina 1854 - 1856 laatima kartasto (Rantatupa 2013a). Rantatuvan (2013a) mukaan kartasto ei ole yhtä tarkka kuin kihlakunnankartastot tai pitäjänkartastot, joita laadittiin samaan aikaan. Rantatuvan (2013b) mukaan pitäjänkartastoja tehtiin jo 1700-luvulla ja niitä käytettiin 1800-luvulla tehtyjen sotilaskartastojen pohjana. 1800-luvulla, vuodesta 1840 alkaen, alettiin Suomeen työstää uutta yleiskarttaa pitäjänkartoista. Uudet pitäjänkartat olivat tarkempia sekä isojaon seurauksena oli

käytettävissä enemmän pohja-aineistoa. Uutta yleiskartastoa varten mitattiin myös sellaiset tilat, joista ei ollut aikaisempaa karttamateriaalia. (Rantatupa 2013b.)

Alueiden historiallinen kerrostuneisuus ilmentää alueen historiaa ja vahvistaa sen identiteettiä. Maiseman arvoa tulkittaessa saadaan historiallisista kartoista tärkeitä tietoja ja lähtökohta alueen arvottamiselle. Maisemaan kohdistuvien muutosten tulisi olla hallittuja, etenkin merkittävää historiallista arvoa omaavilla alueilla. Alueen historiallisen taustan avulla voidaan vaikuttaa maiseman muutoksen merkittävyyteen ja sijoittumiseen kokonaisuudessa. (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 9.)

Historiallisista kartoista, Pitäjänkartasto (LIITE 1) ja Kalmborginkartasto (LIITE 2), on tulkittu 1800-luvulta merkittyjä asuinpaikkoja sekä viljelyalueita. Havainnot on käsitelty yhdessä nykytilan tarkastelun kanssa kohdissa 6.6 Asutus ja 6.8 Maisemallisesti arvokkaat pellot.

6.4 Maankäytön nykytila

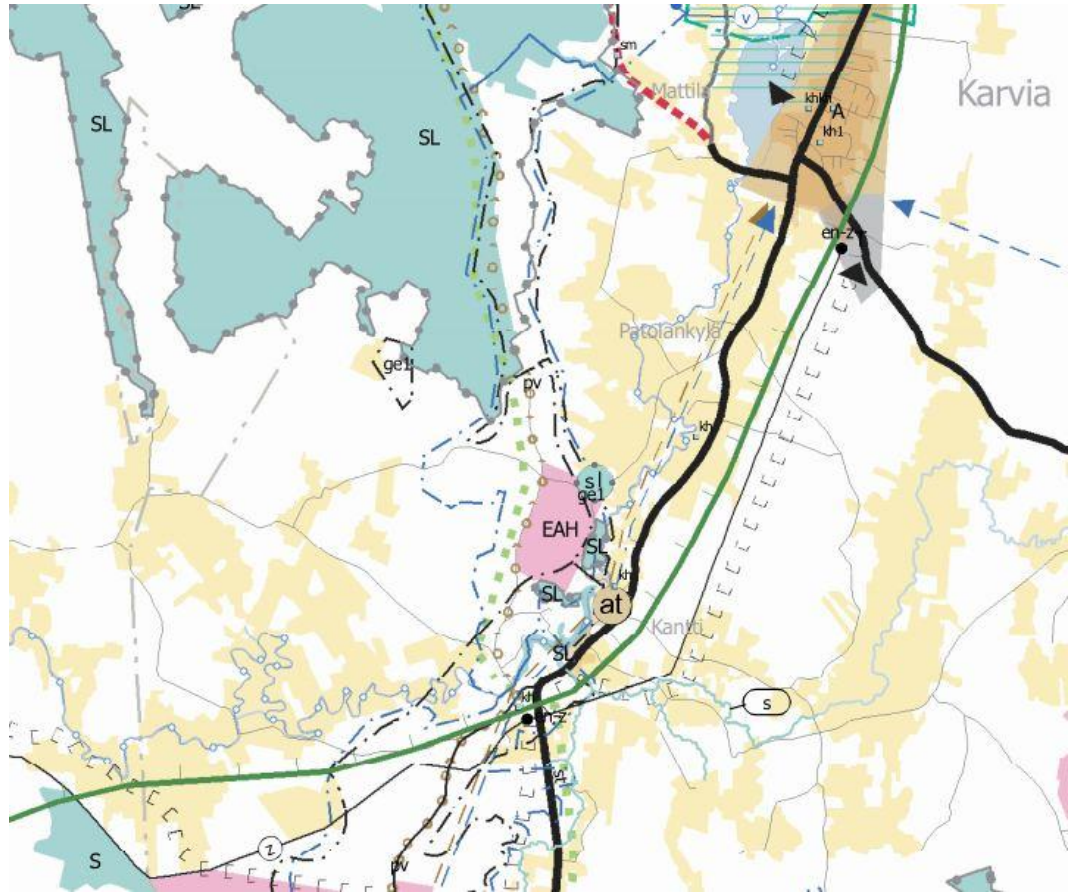
6.4.1 Maakuntakaava

Maakuntakaava ohjaa alempia kaavatasoja, yleiskaavaa ja asemakaavaa, jotka ovat tarkempia suunnitelmia alueiden maankäytöstä. Maakuntakaava ohjaa kunta- ja viranomaistahoja alueiden käytön ja suunnittelun suhteen maakunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 § 28.)

Satakuntaliiton laatima maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 17.12.2009, ja se on vahvistettu ympäristöministeriössä 30.11.2011. Tämä korvasi 11.9.1999 vahvistetun seutukaavan.

Satakunnan maakuntakaavassa joen ympäristöön sijoittuvalle selvitysalueelle on merkitty palvelukeskus merkinnällä (at) Kantin kyläalue. Kantin kylän ympäristössä sijaitsee myös luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -kohteita. EAH-merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueeksi tarkoitettu alue.

Maakuntakaavassa ei ole määritelty puolustusvoimien alueen yhteyteen melualuerajausta, joka rajoittaisi rakentamista alueen lähiympäristöön. (KUVA 2.)

KUVA 2. Ote Satakunnan maakuntakaavasta (Satakuntaliitto 2009)

6.4.2 Yleiskaava

Yleiskaavassa esitetään alueen jakautuminen eri toimintojen mukaan, kuten esimerkiksi palvelukeskittymät, teollisuusalueet, maatalousalueet, virkistysalueet, asutus ja liikenneverkko. Maakuntakaava ohjaa yleiskaavan laadintaa ja antaa pohjan alueen toiminnoille. Yleiskaavassa on otettava huomioon rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 § 39). Osayleiskaava laaditaan, kun olemassa olevaa yleiskaavaa halutaan muuttaa tai jatkaa laajemmalle alueelle.

Selvitysalueella ei ole aiemmin laadittua yleiskaavaa. Karvian keskustan osayleiskaava rajautuu eteläosastaan tämän kaava-alueen pohjoisosaan. Keskustan osayleiskaavan eteläosassa on merkitty maisemallisesti arvokas peltoalue (MA),

maa- ja metsätalousalueita (M) sekä maa- ja metsätalousalue, jolla on erityistä ympäristöarvoa (MY-2). (LIITE 3.)

6.4.3 Asemakaava

Asemakaava on kaavoista tarkoin ja sillä ohjataan rakentamista. Asemakaavaa laadittaessa tulee vaalia rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä, eikä niihin liittyviä arvoja saa hävittää (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 § 54). Selvitysalueella ei sijaitse asema- tai ranta-asemakaavoja.

6.5 Luonnonolosuhteet

Maiseman perusominaisuudet muodostuvat kallioperästä, maaperästä sekä vesistöistä. Kallioperästä on muodostunut maiseman mittakaava ja sen suurpiirteiset muodot. Suomi on suurmuodoiltaan hyvin tasainen jääkausien vaikutuksesta, Lapissa sijaitsevat tunturialueet ovat Suomen korkeimpia muodostumia harju- ja reunamuodostelmien lisäksi. Harju- ja reunamuodostelmat värittävät muun Suomen maisemaa.

Ihmiselämän kannalta katsottuna luonnonympäristö tarjoaa ihmiselle ympäristön, jossa elää, ja tuottaa elämää varten tarvittavia tuotteita. Luonnosta saadaan myös energiaa ja raaka-aineita, joita ihminen on historian saatossa oppinut hyödyntämään. Esteettisenä maisemana on luonnonympäristö opittu tuntemaan vasta myöhemmin. (Sepänmaa, Heikkilä-Palo & Kaukio 2007, 282 - 283.)

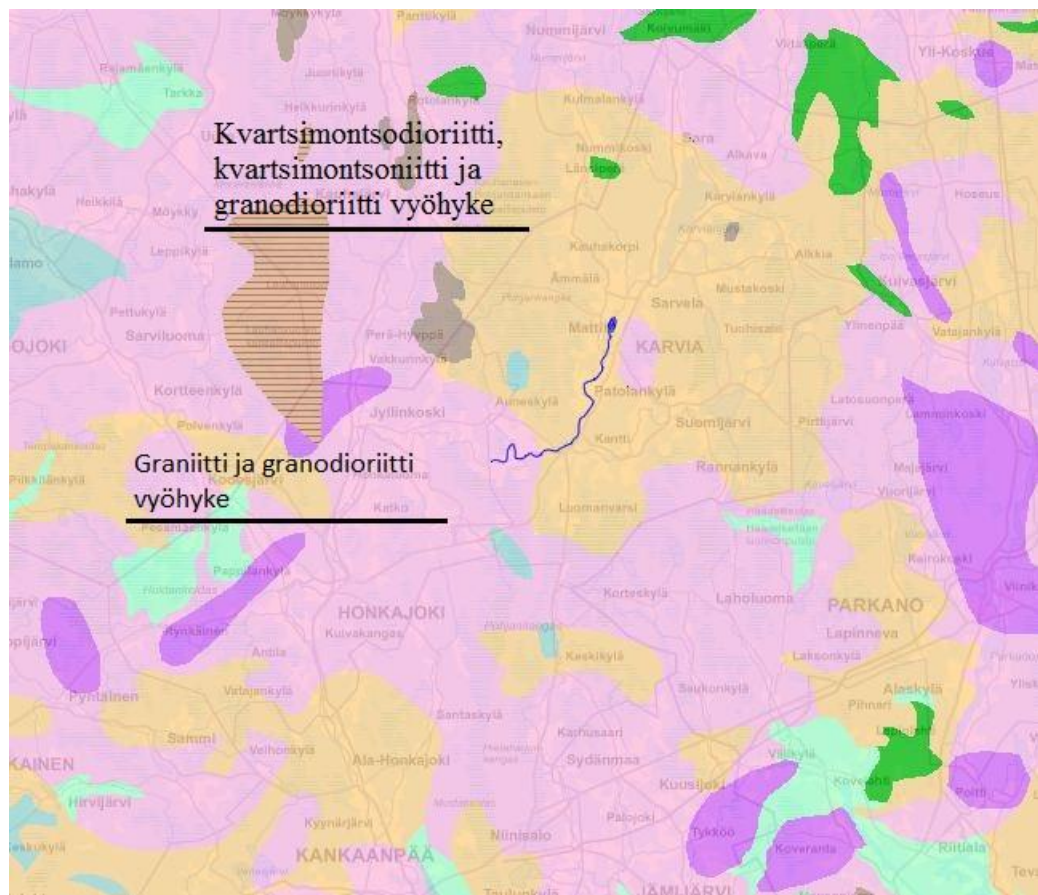
6.5.1 Kallioperä

Suomen kallioperä on noin 3000 – 1400 miljoonaa vuotta vanha. Se on nimeltään Fennoskandian kilpi, joka on osa Euroopan vanhinta Fennosarmantian peruskalliokratonia ja yksi Euraasian mantereen vanhimmista osista. Suomen pinta-alasta vain noin 3 % on paljasta kalliopintaa (Turunen 2013).

Suomen yleisin kivilajiryhmä on erilaiset graniittikivet, joita löytyy ympäri Suomea. Länsisuomen kallioperä luokitellaan yhdessä Etelä- ja Keski-suomen kallioperän kanssa varhaisproterotsooiseksi, joka on syntynyt 1930 – 1800

miljoonaa vuotta sitten (Korsman & Koistinen 2013). Tämän lisäksi Länsi- ja Eteläsuomessa, rannikon tuntumassa, on rapakivigraniittialueita (Korsman & Koistinen 2013).

Selvitysalueen kallioperä koostuu kahdesta vyöhykkeestä: graniitti- ja granodioriittivyöhykkeestä sekä kvartsimontsodioriitti-, kvartsimontsoniitti- ja granodioriittivyöhykkeestä. Kallioperäkartassa selvitysalue sijoittuu kuvassa esitetyn joen ympäristöön. (KUVA 3.)

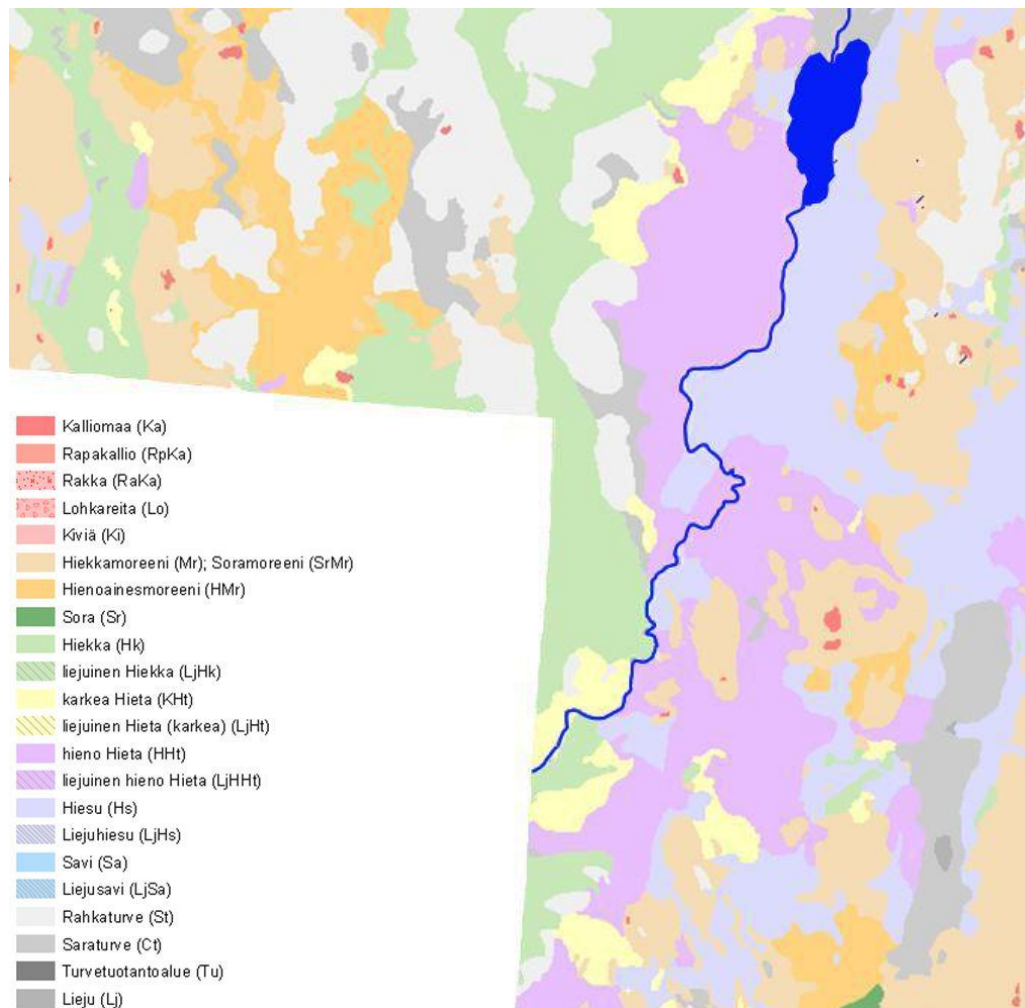
KUVA 3. Kallioperäkartta (Paikkatietoikkuna 2013)

6.5.2 Maaperä

Jääkauden vaikutuksen aikana maaperästä, eli kallioperää peittävästä maakerroksesta, on muodostunut Suomen pienipiirteiset maastonmuodot sekä lajittuneet maa-aines-alueet. Maaperä määrää alueen kasvillisuuden ja käyttöominaisuudet.

Geologian tutkimuskeskus GTK on kartoitusprojektina koonnut yhtenäisen maaperäkartan Suomesta. Karttaan on merkitty maalajit pääryhmittäin. Maaperäkartta soveltuu käytettäväksi yleismittakaavaisessa maankäytön suunnittelussa, maankamaran raaka-ainevarojen selvityksessä, riskialueiden tunnistamisessa, ympäristöhoidossa, maa- ja metsätaloudessa sekä opetuksessa ja tutkimuksissa. (Geologian tutkimuskeskus 2010.)

Selvitysalueen maaperä koostuu turvealueista sekä hieta- ja hiesuselänteistä, joita elävöittävät pienet hiekka- ja sorakumpareet. Hiekkaharju halkoo aluetta Karvianjoen länsipuolelta. Joki lävistää harjun kohdassa, jossa on karkeaa hietaa. Joki-uoma uurtaa hiesu- ja hieno hieta-alueiden lomassa. Hienojakoisessa maa-aineksessa joesta on muotoutunut virtauksen muodostaman eroosion myötä syväuomainen. Selvitysalueen länsipuolelta ei ole saatavissa maaperätietoja. (KUVA 4.)

KUVA 4. Maaperäkartta (Lounaispaikka 2006)

6.5.3 Topografia

Korkeusvaihtelut kertovat alueen muodostumisen historiasta. Jääkauden vaikutuksesta muodostuneet laaksoalueet ja selvitysalueita halkova harju muodostavat alueen perusilmeen. Maastonmuodot ja korkeusvaihtelut vaikuttavat alueen käyttömuotoihin, pienilmastoihin ja kasvillisuusvyöhykkeisiin.

Selvitysalueita värittävä harju on korkeimmilta kohdiltaan jopa 170 metriä merenpinnan yläpuolella (mpy). Laajat selännealueet ovat 140 m mpy. Harjun länsipuolella peltolaaksot asettuvat noin 120 m mpy ja itäpuolella noin 130 m mpy. Karvianjoki on laajassa tasaisessa maastossa syvään uurtunut jokiuoma. (LIITE 4.)

Korkeuserot alueella ovat pääasiassa 20 metriä. Laajojen laaksojen vuoksi kaava-alueella maisema on erittäin tasaista. Karvian eteläpuolen suurmaisema koostuu pohjois-etelä suuntaisista selänneistä ja laaksoista. Alueen korkein elementti, harjumuodostelma, ei kuitenkaan muodosta selvitysalueen suurmaisemassa merkittävän korkeaa elementtiä.

6.5.4 Vesistö

Vesistöt ovat muodostuneet alaville alueille, joissa vesi ei läpäise maaperää, esimerkiksi laajan savipatjan vuoksi, tai alueella on runsaita lähteitä, joista pohjavesi purkautuu pintaan. Vesiuomat, kuten joet ja purot, virtaavat kohti alavimpia paikkoja, useimmiten hyvin hienojakoisessa ja eroosioherkässä maaperässä, johon virtaavan veden voima on muodostanut uran.

Karvianjoki on Karvianjärvestä Inhottujärveen laskeva joki, josta vesi jatkaa matkaansa Selkämerelle. Karvianjoki muodostaa Karvianjoen vesistöalueen pääuoman. Suomijoki lähtee Suomijärvestä, ja se liittyy idän suunnasta Karvianjokeen Kantin kylässä.

Tulvaherkkyys

Harjun länsipuoli on tulvaherkkää ympäristöä. Kartassa (LIITE 5) on korostettu joen lähimmät korkeuskäyrät, jotta tulvaherkät alueet nousevat esille. Jouhikylän

alueella, jossa tulvariskit ovat suurimmat, on Karvianjokea oikaistu tulvien välttämiseksi.

Kantissa, alueella, jossa joki lävistää harjun, ovat maaston korkeuserot selvästi kaava-alueen pohjoisosaa ja etenkin länsiosaa jyrkempiä, ja on täten lähes tulvariskitöntä aluetta. Kantissa sijaitsevat myös Kantin kosket, sillä maaston jyrkän muodon vuoksi virtaus on alueella voimakasta. Pohjoisosassa joki virtaa hyvin syväuomaisena, jolloin tulvariskit ovat pienemmät.

Pohjavesi

Suomi on tunnettu runsaista ja hyvälaatuisista pohjavesivaroistaan. Etenkin harjualueet ja reunamuodostumat ovat pohjaveden muodostumisen kannalta oleellisia alueita. Pohjavettä muodostuu sade- ja sulamisvesistä, kun vesi suodattuu imeytyessään karkeiden maalajien läpi.

Harju on tärkeä pohjaveden muodostumisalue myös Karvian alueella (LIITE 5). Pohjavesi purkautuu useina lähteinä ja tihkupintoina harjun reunamilla, jossa sijaitsee useita pieniä vedenottamoja. Harjun ympäristön soistuneisuus kuvastaa alueen pohjavesivarojen runsautta.

Valuma-alue

Valuma-aluerajauksilla ilmaistaan aluejako, joilta vesi kerääntyy alueella sijaitseviin vesistöihin. Aluejako määräytyy pitkälti maastonmuotojen mukaan ja on tällöin tulkittavissa maastokartasta korkeuskäyrien avulla.

Suunnittelualueella Karvianjoen valuma-alue rajoittuu Kantinkankaan harjuun. Harjusta purkautuu puhdasta pohjavettä lähteistä. Selänteellä valuma-alue rajautuu nouseviin hiekka- ja soramuodostumiin, idässä ne jakavat valuma-alueen länteen Karvianjokeen ja etelään Suomijokeen, joka virtaa Karvianjoen suuntaan. (LIITE 5.)

6.5.5 Talviolosuhteet

Alavat jokilaaksot ovat yleensä kylmimpiä paikkoja kylmän ilman valuessa avoimessa maastossa alaspäin. Etenkin kosteilla turveperäisillä alueilla ilmasto on

muuta ympäristöä viileämpää. (Satakuntaliitto 2013.) Jokilaaksojen kylmyys rajaa alueelle soveltuvien kasvien määrää. Kasvit, jotka menestyvät luonnostaan joenvarressa, soveltuvat hyvin alueelle.

Karvia kuuluu Suomenselkään, joka tunnetaan runsaslumisena alueena. Karviassa onkin tyypillistä, että lunta tulee talviaikaan runsaasti. (Satakuntaliitto 2013.) Maaseutuympäristössä ei aurattavan lumen määrä tuota samalla tavalla haasteita, kuin tiiviissä rakennetussa ympäristössä.

6.5.6 Kasvillisuus

Suomi kuuluu lauhkeaan ilmastovyöhykkeeseen, jossa esiintyy neljä erilaista vuodenaikaa. Suomessa sataa ympäri vuoden, mutta talviaikaan kasvien tulee kestää pakkasta ja maan jäätyminen. Onnistunut talvehtiminen on kasvien selviytymisen elinehto näissä olosuhteissa. Erityisesti havupuut viihtyvät Suomen olosuhteissa.

Selvitysalueen kangasmetsissä valtapuuna on mänty, mutta alueelta löytyy myös korpimaista kuusikkoa sekä lehtipuuvaltaisia lehtoja joen läheisyydestä. Peltoaukeiden keskellä olevat metsäsaarekkeet ja peltoja rajaavat metsiköt ovat sekä maisemallisesti että eläinten kulkuväylinä ja suojapaikkoina tärkeitä ja kasvien kirjon ylläpitäjänä merkittäviä. Selvitysalueella sijaitsee myös soistuneita alueita, pääasiassa rämeitä. Suoalueet ovat pääasiassa ojitettuja. Harjun reunamien avo-lähteet ja tihkupinnat tarjoavat suotuisat elinolosuhteet vaativammillekin lajeille. (Rautiainen 2005, 5, 7 - 8, 10 - 11.)

Paikoin joen erottaa avoimessa maisemassa vain sen runsaan rantakasvillisuuden vuoksi. Rannat ovat useimmiten reheväkasvustoisia vyöhykkeitä, joissa kasvaa muun muassa tuomia ja pajuja. Metsäisillä osuuksilla kuusi menestyy mäntyä paremmin rantavyöhykkeen kosteissa olosuhteissa.

6.5.7 Luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -kohteet

Luonnonsuojelualueilla pyritään säilyttämään harvinaisia lajeja ja elinympäristöjä, eli turvaamaan luonnon monimuotoisuutta. Luonnonsuojelualue voidaan perustaa

uhanalaisen kasvin, eläimen, luontotyypin tai luonnonmuodostuman vuoksi (Luonnonsuojelulaki 1096/1996 10 §). Suojelualueilla ei saa tehdä sellaisia toimenpiteitä, joista syntyisi haittaa suojeltavalle kohteelle.

Natura 2000 -alueet muodostavat Euroopan unionin ylläpitämän luonnonsuojeluverkoston, joka pyrkii osaltaan turvaamaan luonnon monimuotoisuutta. EU:n jäsenmaat voivat ehdottaa luontodirektiivin mukaisesti soveltuvia alueita Natura 2000 -kohteiksi, kohteet saavat EU:n rahoituksen. (Ympäristöministeriö 2013.)

Selvitysalueen luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -kohteet on esitetty kartassa (LIITE 6). Kantinkankaan itäosassa sijaitsee kolme pientä Natura 2000 -aluetta nimeltään Kantin lähteet. Ne ovat tihkupintoja ja avolähteitä, joita harjussa sijaitsee useita. Näillä alueilla on pieniä vedenottamoita. Lähdekorven alue on myös arvoltaan luonnonsuojelualue, sillä alueella sijaitsee suppakuoppia. (Rautiainen 2005, 7 - 8.)

Kauhaneva-Pohjankangas on karun Suomenselän lounaisosaa, jossa on pääasiassa karua mäntyvaltaista metsää sekä laajoja keidassoita. Alueesta 47 % on kansallispuistona. Alue ulottuu Honkajoen, Karvian ja Kauhajoen alueelle. (Ympäristö 2013a.)

Kantissa Karvianjoen ympäristössä sijaitsee luonnonsuojelualue, joka on merkitty Satakunnan maakuntakaavaan. Alueella sijaitsee monimuotoista luontoa sekä alueella on tehty liito-orava havaintoja (Rautiainen 2005, 7). Alue ulottuu Suomijoen ympäristöön suojeltavien vesiuomien luokituksena.

6.6 Asutus

Selvitysalueella asutus sijoittuu pääasiassa teiden ja jokien varsille. Asutusta on muodostunut myös suotuisille alueille hiekka- ja sorakumpareille sekä lähteiden läheisyyteen selänteiden reunamille. (LIITE 7.) Asutus on pääasiassa maataloista, omakotitaloista sekä loma-asunnoista koostuvaa yleisilmeeltään ja iältään kirjavaa rakennuskantaa. Samassa pihapiirissä saattaa sijaita uusi, nykyaikainen omakotitalo sekä vanha tilakeskus oheisrakennuksineen.

Rakentaminen ja muu ihmisen toiminta sijoittuu yleensä rakentamisen kannalta suotuisille paikoille, joilla on hiekka- ja sora-alueita sekä peruskallio lähellä maanpintaa. Patolan kylässä, selvitysalueen pohjoisosassa, asutus on keskittynyt pääkulkuväylän eli Karviantien varteen. Hautalan kylässä asutus on sijoittunut hajanaisesti peltoaukeiden keskelle. Kantin vanha kyläkeskus on tielinjauksen oikaisun jälkeen jäänyt piiloon metsäisen kaistaleen taakse. Kyläkeskuksesta hieman etelämmäksi, Kantin koulun ympäristöön, on muodostunut uusi kyläkeskusmainen alue, sillä etelästä päin saavuttaessa ottavat Suomijoen ylittävät sillat ja koulun ympäristö tulijat vastaan. Selvitysalueen länsiosassa asutus on hajanaista ja maatalousvaltaista rakentamista, joka on pääosin sijoittunut joen ja teiden varsille. (LIITE 7.)

Selvitysalueen kylä- ja taajama-alueiden kehittymistä on havainnollistettu neljältä vuosikymmeneltä, 1980 - 2010, kerätystä asutuksen kasvatiedoista (Lounaispaikka 2014). Karttatarkastelun perusteella voidaan todeta kehityksen olleen maltillista. Selvitysalueen länsiosaan on muodostunut kylämäinen alue vasta 2000-luvun puolella. (LIITE 8.)

1800-luvun loppupuolella tehdystä pitäjänkartastosta tulkittujen asuinpaikka-merkintöjen mukaan asutus on sijoittunut ripotellen joen ja teiden varsille, alueille, joilla viljelyolosuhteet ovat olleet otolliset. Historialliset asuinpaikat sijoittuvat pääasiassa Kantin ja Patolankylän ympäristöön eli harjun itäpuolelle. Karviassa onkin säilynyt 1800-luvun talonpoikaiskulttuuria edustavia rakennuksia ja pihapiirejä. Useimmissa paikoissa, joihin asutus on sijoittunut 1800-luvun loppupuolella, on asutusta tänäkin päivänä.

Vuonna 2005 on tehty selvitys, jossa on inventoitu Karvian eteläosan rakennuskantaa kulttuurihistoriallisesta näkökulmasta (Pakki - viranomaiselaajan käyttöliittymä 2007). Selvityksestä on kerätty kartalle kohteet, joille on saatu määriteltyä rakennusajankohta. Suurimmaksi osaksi alueelta on inventoitu 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella rakennettuja asuinrakennuksia tai tältä ajalta säilyneitä piharakennuksia. Kohteet sijoittuvat pääasiassa selvitysalueen keski- ja pohjoisosaan, vahvistaen näille alueille tulkittua kulttuurihistoriallista arvoa selvitysalueen länsiosaan verrattuna. Kohteet, joille on saatu määriteltyä rakentamisajankohta, on merkitty karttaan (LIITE 9).

Täydennysrakentaminen soveltuu selvitysalueella etenkin Kantin kylään Karviantien molemmin puolin, kyläkeskuksen maiseman eheyttämiseksi ja kehittämiseksi. (KUVA 5.) Avoimilla peltoaukeilla, etenkin suunnittelualan pohjoisosassa, tulee kiinnittää huomiota hyvin suunniteltuun maankäyttöön ja mahdollisiin asuinalueiden laajentamistarpeisiin yhtenäisten peltoalueiden ja arvokkaiden näkymäalueiden säilyttämisen kannalta. Loma-asutusta soveltuu joenrantaan siten että se sulautetaan olemassa olevan kasvillisuuden lomaan harventamalla sitä liikaa, ja olemassa olevan kasvillisuuden jatkoksi istutettavan kasvillisuusvyöhykkeen avulla. Asiasta tarkemmin kohdassa 6.10.2. Uuden rakentamisen sijoittuminen.

KUVA 5. Kantin kyläalueelta täydennysrakentamiselle soveltuvaa aluetta (Katri Kuusisto 2013)

6.7 Kulttuuriympäristö

Museovirasto inventoi ja määrittää rakennetun ympäristön arvokkaat kohteet RKY-inventoinnilla valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Samassa huomioidaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja muinaisjäännökset. Valtakunnallisessa rakennetun ympäristön inventoinnissa huomioidaan kohteen ajallinen ja alueellinen merkittävyys. Valitut kohteet ilmentävät

Suomen rakennetun ympäristön kehitystä ja historiaa. Muinaisjäännöksistä pidetään museoviraston toimesta muinaisjäännösrekisteriä. (Museovirasto 2009.) Selvitysalueen kulttuuriympäristökohteet on numeroitu karttaan (LIITE 10).

Kyrönkankaantie, kartassa merkitty numerolla yksi, on pohjois-eteläsuunnassa harjun päällä kulkeva kangastie, jota pidetään yhtenä Suomen keskiaikaisista pääteistä. Se tunnetaan Pirkanmaalla Hämeenkankaantienä, Pohjanmaalla Pohjankankaantienä sekä Satakunnassa Kyrönkankaantienä. Satakunnassa se kulkee Jämijärven, Kankaanpään ja Karvian kautta Kauhajoelle. Raivattuna tienä se mainitaan jo vuonna 1556. Kyrönkankaantie kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, sekä se on tiehallinnon virallinen museotie. (Uusi-Seppä 2012, 240, 242.)

Kyrön Skanssi, kartassa numero kaksi, on nuijasotien aikaan Kyrönkankaantien varrelle rakennettu varustus, eli 1600-luvun alussa perustettu pieni linnake. Nykyisin siitä on jäljellä enää yksi raunio. Raunio on Kantin talon mailla, jyrkällä jokitorvällä kaartuva valli, jonka sisäpuolella on kuoppa. Kantin talon päärakennus on peräisin 1870-luvulta. Sen arkkitehtuurissa on havaittavissa klassismin piirteitä. Kantin talon pihapiirin lähietäisyydessä sijaitsee kaksi 1700-luvulta olevaa aittaa. Aittoihin liittyy perimätietoa Suomen sodan ajoilta. Niitä on siirretty alkuperäiseltä paikaltaan uuden tielinjauksen vuoksi. (Uusi-Seppä 2012, 240, 242.) (LIITE 11.)

Kantin saha- ja myllyalue, kartassa numero kolme, on historiallinen teollisuusalue Karvianjoen joenvarsilehdossa. Paikalla on myllynraunioita sekä entinen saharakennus. Sahatoiminta on alkanut alueella vuonna 1846, jatkuen 1900-luvun alkupuolelle saakka. Myllytoimintaa kosken varrella on ollut 1700-luvulta 1920-luvulle asti. Alue sijoittuu nykyisen Kantin kylän keskusta tuntumaan. (Uusi-Seppä 2012, 242.)

Suomijoen silta, kartassa merkittynä numerolla neljä, sijaitsee Kantin kylässä. Se on vuodelta 1880 peräisin oleva kivisilta, jonka viereen on rakennettu uusi silta vuonna 1973. Nykyisin Suomijoen sillan kupeessa, vuonna 1973 rakennetun sillan vieressä, on myös kevyen liikenteen silta. (Uusi-Seppä 2012, 242.) (LIITE 12.)

Hautalan tila, kartassa numero viisi, on Pohjalaisvaikutteinen tila 1850-luvulta. Tilakokonaisuuden rakennuskanta edustaa 1800-luvun talonpoikaisarkkitehtuuria. (Uusi-Seppä 2012, 242.)

6.8 Maisemallisesti arvokkaat pellot

Maaseutumaisemia on Suomessa luokiteltu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi alueiksi. Luokitellut maisema-alueet merkitään muun muassa maakuntakaavaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellytysten mukaisesti (Ympäristö 2013b). Tällaiset alueet eroavat nykyaikaisista rakennetuista ympäristöistä ja edustavat pääosin kulttuurihistoriallisia viljelyalueita.

Selvitysalueella ei sijaitse luokiteltuja maisema-alueita. Karviassa sijaitsee kaksi luokiteltua aluetta: toinen alue sijaitsee Kirkkojärven ympäristössä selvitysalueen pohjoispuolella sekä toinen Karvian kuntakeskuksen pohjoispuolella sijaitsevan Karvianjärven ympäristössä. Ympäristöministeriön käynnistämä valtakunnallisesti sekä maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivityshanke on käynnissä (Ympäristö 2013b). Hankkeen yhteydessä on esitetty Karviassa sijaitsevien luokiteltujen alueiden laajentamista. Esitetty raja-alue ulottuisi osittain selvitysalueen pohjoisosaan.

Peltoaukeat ovat sijoittuneet maisemarakenteellisesti järkeviin ja suotuisiin paikkoihin, kuten jokilaaksoihin, joissa viljelyolosuhteet ovat otolliset. Avoimet peltomaisemat selkeyttävät maisemaa ja ovat osa suomalaista maiseman perustilaa. Viljelykäyttöön vakiintuneita peltoja tulee arvostaa kulttuurimaiseman säilymisen vuoksi. Viljelymaisemia voidaan arvioida myös taloudellisen näkökulman mukaan, jolloin alueen käyttötarkoituksen muuttamisella vähennetään maatalouden harjoittamiseen soveltuvia alueita ja supistetaan perinteistä elinkeinotoimintaa (Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013, 19). Kyläalueilla sijaitsevat pienialaiset peltoaukeat kertovat maalaiskylän historiasta ja ovat tärkeä osa kulttuurihistoriaa ja maalaiskylän maisemaa.

Selvitysalueella on laajoja avoimia näkymiä peltoaukeilla ja ne ovat laaksoalueen merkittävin ominaispiirre. Selvitysalueen pohjoisosassa avonaisten näkymien säilyttäminen on tärkeää alueen ominaisuutensa säilyttämisen kannalta. Myös

vanhan ajan viljelykulttuurin säilyttämiseksi, on historiallisesta pitäjänkartastosta tehtyjen tulkintojen perusteella merkityt peltoalueet hyvä pyrkiä säilyttämään maatalouskäytössä. (LIITE 13.)

Kantin läheisyydessä sijaitsevat, karttaan merkityt, pienialaiset peltoalueet ovat merkittävä maisemallinen elementti ympäristössään (KUVA 6). Kyrön Skanssin läheisyydessä sijaitseva peltoaukea ilmentää vanhan pihapiirin yhteyteen sopivaa viljelykulttuuria. Maatilojen yhteydessä olevat peltoaukeat korostavat maatalouskulttuurin ominaispiirteitä. Joen varsilta ja ylityspaikoilta aukeavat viljelymaiset ovat yksi kaava-alueen maiseman erityispiirteistä.

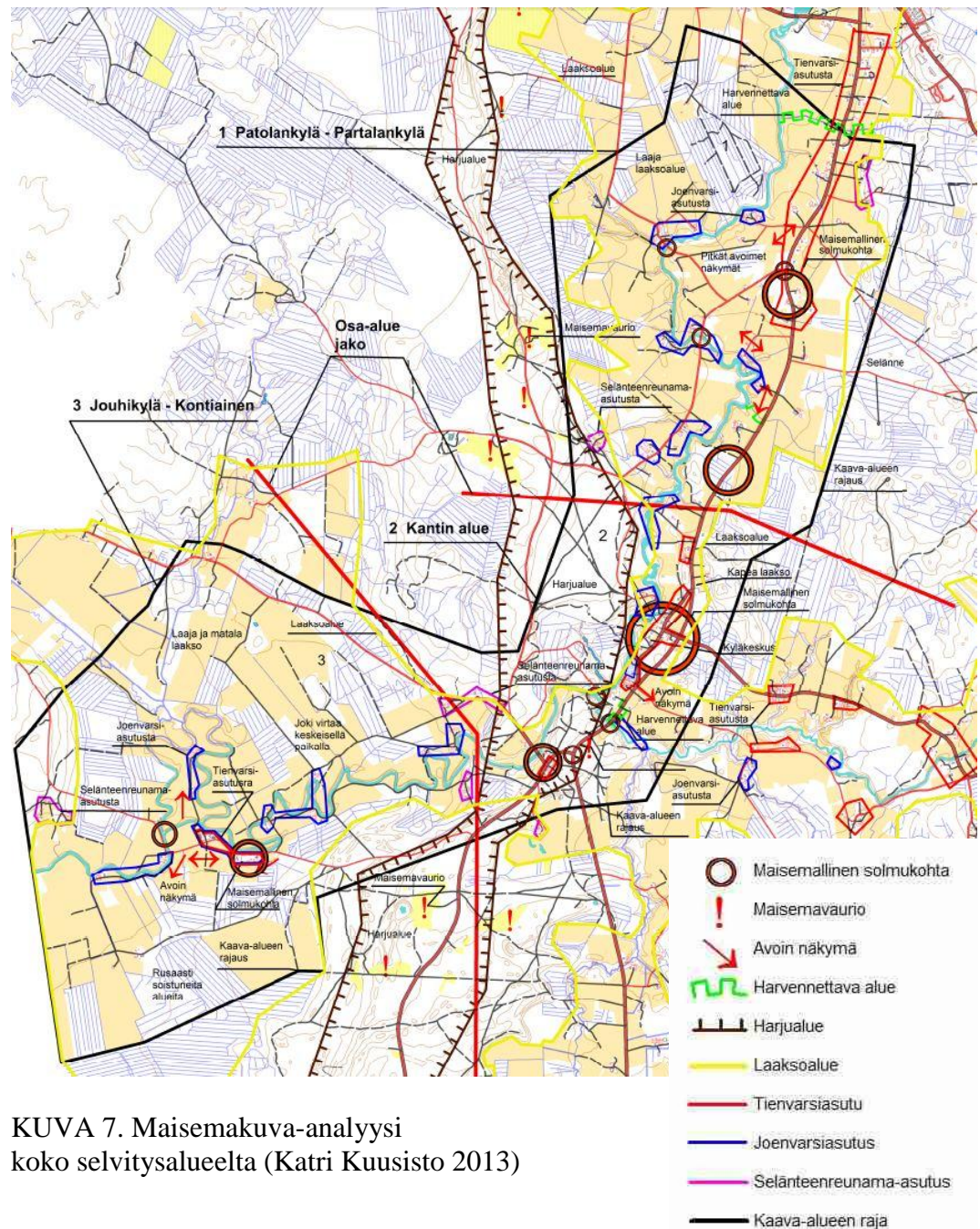

KUVA 6. Pienialainen peltomaisema joenvarressa (Katri Kuusisto 2013)

Kaava-alueen länsipuolella, hyvin alavassa jokilaaksossa, tulee säilyttää keskeiset avoimet näkymät, jotta alavan ja aukean laakson henki säilyy alueella. Länsiosan avoimien näkymien tunnelma on hyvin erilainen kaava-alueen pohjoisosaan verrattuna. Länsiosan alava sijainti ja pohjoisosan pidempiaikainen kulttuurihistoriallinen kerrostuma luovat alueille niiden ominaispiirteet.

6.9 Maisemakuva

Selvitysalue on jaettu kolmeen osa-alueeseen maisemallisten ominaispiirteiden perusteella (LIITTEET 14 - 16). Kuvasta seitsemän nähdään osa-aluejako. Alueilta on havainnoitu maisemassa esiintyviä erityispiirteitä, kuten avoimia näkymiä, maisemallisia solmukohtia, maisemavaurioita sekä harvennettavia kohteita.

KUVA 7. Maisemakuva-analyysi koko selvitysalueelta (Katri Kuusisto 2013)

6.9.1 Patolankylä - Hautalankylä - Partalankylä

Laaja ja tasainen jokilaakso on tehokkaassa maatalouden käytössä (KUVA 8). Laajoilla peltoaukeilla muodostuu pitkiä avoimia näkymiä, etenkin Hautalan- ja Partalankylissä. Asutus on pääasiassa sijoittunut teiden, etenkin Karviantien varteen. Karvian kirkonkylää lähestyttäessä tiivistyy tienvarsi-asutus Patolankylän alueella. Patolankylässä laajoja avoimia näkymiä aukeaa vähemmän. Peltoaukeat ja avoimet näkymät ovat alueen merkittävä ominaispiirre. Jokuoman erottaa paikoin tasaisesta maisemasta, peltojen keskeltä, vain sen runsaan rantakasvillisuuden vuoksi.

KUVA 8. Avointa peltomaisemaa selvitysalueen pohjoisosassa (Katri Kuusisto 2013)

Maisemallisia solmukohtia alueelle luovat peltoaukeita rytmittävät metsäsaarekkeet, asuinkeskittymät sekä alueet, joissa tie ylittää joen. Metsäselänne alkaa alueen itäpuolella, noin puolen kilometrin etäisyydeltä Karviantiestä. Alueen länsipuolen kaukomaisemassa nousee metsävyöhykkeenä aluetta halkova harju. Harjussa sijaitsee soranottoalueita, jotka ovat maisemavaurioita. Soranottoalueet sijoittuvat pääasiassa metsäisen harjun keskivaiheille, jolloin näkymiä niihin ei juuri ollenkaan synny. Kaava-alueen luoteispuolella on turpeennostoalue,

joka on myös maisemavaurio. Maisema-vaurio syntyy kun luonnontilaista ympäristöä rikotaan pysyvästi. (LIITE 14.)

6.9.2 Kantin ympäristö

Kantin alueella laakso muuttuu hyvin kapeaksi. Kylä on muodostunut laakson reunalle harjun kupeeseen. Karvianjoki virtaa Kantin kylän ja harjun välistä. (LIITE 15.) Rikkinainen selänne ja harjualue värittävät Kantin ympäristöä. Alueen tärkeä avoin maisema avautuu Kantin kyläkeskuksen kohdalta itään. Kantin kyläkeskuksessa sijaitsee vanha koulu. Koulun edustalle on asetettu kierrätysmateriaaleista tehtyjä maalaishahmoja, joita on sijoitettu yhtenäisen teeman mukaisesti ympäri Karviaa. (KUVA 9.)

KUVA 9. Kantin kylämaisemaa koulun alueelta (Katri Kuusisto 2013)

Kylän keskuksen lisäksi Kantin alueella sijaitsee liikenteellinen solmukohta. Kantin kylästä on muodostunut ikään kuin liikenteellinen keskittymä, josta tiet jakautuvat eri suuntiin. Suomijärvelle, Kankaanpäähän ja Honkajoelle johtavien teiden risteykset sijaitsevat Kantissa, ja ne ovat seudun pääkulkureittejä. Myös harju on toiminut tärkeänä kulkuväylänä. Siitä on muistuttamassa jopa

keskiaikaisena tienä pidetty Kyrönkankaantie. Tie on merkitty kulttuuriympäristökarttaan (LIITE 10).

Jokiympäristöt kertovat Kantin kylän historiaa vanhojen siltarakennelmien ja saha-rakennuksen sekä myllynraunioiden muodossa. Suomijoki yhdistyy idän suunnalta Karvianjokeen. Harjumuodostumassa on alavampi kohta, josta Karvianjoki pääsee virtaamaan läpi. Aikojen saatossa puhjennut vesiväylä on oletettavasti toiminut kulkureittinä ennen teiden yleistymistä. Kylän alin kohta muodostuu Suomijoen ja Karvianjoen jokilaaksoista. Joen yhtymäkohdissa sekä paikoissa, joissa tie ylittää joen, muodostuu maisemallisia solmukohtia.

Kantin tyhjilleen jäänyt urheilukenttä muodostaa maisemavaurion mäntykangas-metsän kupeessa. Entisen urheilukentän edustalla sijaitsee sotaanlähdön muistomerkki. Muistomerkin taustamaisema olisi hyvä kunnostaa muistomerkin arvoon sopivaksi. (KUVA 10.) Kyläympäristön avonaisessa maisematilassa sijaitsevat yritystoiminnan käytössä olevat alueet ovat kylämaisemaa heikentäviä tekijöitä epäsiistin ympäristön vuoksi.

KUVA 10. Maisemavaurio Kantissa
(Katri Kuusisto 2013)

6.9.3 Jouhikylä - Kontiainen ympäristö

Selvitysalueen länsiosa edustaa laakeaa ja hyvin alavaa maatalousseutua (KUVA 11). Avoimet alavat näkymät ovat alueen merkittävin ominaispiirre. Karvianjoki virtaa keskellä peltoaukeita. Maisema on hyvin tavanomaista tehomaa- ja maatalouden muokkaamaa tuotantomaisemaa. Joki ei erotu maisemasta muuten kuin runsaan rantakasvillisuutensa vuoksi. Asutus on hyvin hajanaista, ja se sijaitsee pääasiassa joen rantamilla tai teiden varressa. (LIITE 16.) Alueen ympäristössä on runsaasti soistuneita alueita alavan sijaintinsa ja harjun runsaiden vesivarojen vuoksi. Harju jää alueen itäpuolelle.

KUVA 11. Selvitysalueen länsiosan alavaa maisemaa (Katri Kuusisto 2013)

Joki on muodostanut alavassa jokilaaksossa syvän uoman hienojakoiseen maainekseen. Alava jokilaakso on tulvaherkkää aluetta. Joki on oikaistu Jouhikylän alueella tulvien välttämiseksi. Oikaisun myötä joen pienellä alueella voimakkaasti mutkitteluva lenkki on lähes kokonaan kuivunut ja umpeen kasvanut. Oikaistun joenlenkin elinvoimaisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Karvianjoen vesistöalueella on Lounais-Suomen ympäristökeskuksen toimesta käynnistetty kunnostusohjelma (Ympäristö 2014). Karvianjoen kunnostusohjelmassa 2007 - 2015 on tavoitteena Karvianjoen tilan ja käyttömahdollisuuksien parantaminen, vesistö-

alueen yhteisen käytön ja huollon tehostaminen sekä eri rahoitusmahdollisuuksien hyödyntäminen kunnostushankkeiden yhteydessä. (Ympäristö 2014.)

Merkittävin maisemallinen solmukohta syntyy selvitysalueen länsiosassa, kun joki ja tie kulkevat rinnakkain asuinkeittymän vierestä. Alueen eteläpuolella sijaitsee soranotosta johtuvia maisemavaurioita. Soranottoalueet kuitenkin piiloutuvat metsäisen harjun keskelle.

Historiallisten karttojen tulkinnan yhteydessä ei tältä alueelta löytynyt merkintöjä vanhoista viljelyksistä eikä merkittäviä asuinpaikkoja. Alueen viljelykulttuuri on syntynyt myöhemmin kuin Kantin alueella tai Partalankylä - Patolankylä akselilla selvitysalueen pohjoisosassa, jossa maiseman kulttuurihistoriallinen arvo on suurempi.

6.10 Virkistys- ja luontokohteita

Virkistys- ja luontokohteet ovat tärkeä osa hyvää elinympäristöä. Karviassa ja Kantin kylän ympäristössä on mahdollisuus harrastaa monenlaista liikuntaa luonnossa. Reittejä ja kohteita on merkitty karttaan (LIITE 17).

Kantin koulun pihapiiristä löytyy jääkiekkokaukalo ja lentopallokenttä. Koulun lähiympäristössä sijaitsee kaksi valaistua pururataa, joita voidaan käyttää ympäri vuoden. Pururatojen ympäristöstä löytyy myös suunnistusreitti. Metsäselänteet ja harjumaasto luovat hyvän ympäristön haastavampaankin suunnistamiseen.

Karvianjoki on melontaan soveltuva vesistö. Melonnan voi aloittaa esimerkiksi Kirkkojärveltä tai Karvianjärveltä. Kantin kohdalla Karvianjoessa on haastetta luova koskiosuus. Jokipirtti on etenkin kyläläisten ja paikallisten seurojen käyttöön tehty mökki, jota voidaan vuokrata. Mökki sijaitsee Karvianjoen rannalla palvellen muun muassa innokkaita luonnossa liikkujia. Kartassa kohde on esitetty numerolla kaksi.

Kantin keskustan liepeillä Karvianjoen rannalla on niin sanottu leirintäalue, jossa sijaitsee grillikota. Luonnonläheisestä paikasta on mahdollisuus tehdä viihtyisä virkistyskohde sen toiminnallisuutta kehittämällä. Alueen vieressä kohisee Kantin kosket, joka on myös kalastuskohde. (LIITE 12.)

Luonnonläheisen lenkkeilyreitit saa, kun kiertää esimerkiksi Kantinkankaalla kulkevia sorateitä ja polkuja tai yhdistämällä virkistyskohteiksi soveltuvia luontokohteita lenkkimatkan varrelle. Kartassa numerolla kaksi merkitty alue on tunnelmaltaan viihtyisiä joenylityspaikka Kantin koskien kohdalla.

Suomijoen varrella Korpikylässä sijaitsee tunnelmaltaan hyvin rauhallinen ja luonnontilainen jokialue metsän siimeksessä, kartalla kohde numero yksi. Alue soveltuu hyvin retkeily- ja lenkkeilykohteeksi, sillä alueella kulkee useita polkuja. Kohde sijoittuu selvitysalueen itäpuolelle. Itäpuolella sijaitsee myös lähes pohjois-etelä suuntaisesti kulkeva moottorikelkkareitti. Reitti sijoittuu Karviantien itäpuolelle jatkuen selvitysalueen eteläpuolella lännen suuntaan.

6.11 Kehittämisen- ja toimenpide-ehdotukset alueelle

6.11.1 Alueen kehittäminen

Kehittämisen- ja toimenpidekohteita on havainnollistettu kartalla (LIITE 18). Pusikoituneet pellonreunat ja ojien varret on syytä harventaa, sekä Karvianjoen rantavyöhykkeitä voidaan harventaa tärkeillä näkymäalueilla. Karvianjoen rantavyöhykkeillä tulisi harvennus suorittaa siten, että kasvillisuuden väleistä ei tule tasarytmisiä, vaan luonnonmukainen epäsäännöllisesti ryhmitelty kokonaisuus. Harvennetaessa tulee ottaa huomioon kasvillisuuden tärkeys maisemallisena elementtinä joen paikantamisessa sekä maaperän sitojana, jotta rantapenkereiden eroosioherkkyys ei pääse lisääntymään merkittävästi. Joenrantakasvillisuuden ansiosta joki erottuu paikoin maisemasta.

6.11.2 Uuden rakentamisen sijoittuminen

Kantin kyläkeskuksen ympäristö on hyvä alue uudisrakentamiselle. Koulun läheisyys sekä kyläimagon nostaminen puoltavat lisärakentamisen sijoittumista.

Loma-asutuksen lisääminen Karvianjoen rantaan tulisi tapahtua siten, ettei joen rantakasvillisuutta harvenneta liikaa. Runsaan rantakasvillisuuden vuoksi uudisrakentaminen saadaan sulautumaan maisemaan luonnonmukaisilla istutettavilla vihervyöhykkeillä. Etenkin Kantin alueella sekä Partalankylän-Patolankylän

alueella asiaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Jokiniemi - Kontiainen ympäristössä kulttuuri-historiallinen kerrostuneisuus on pienempi. Uusien loma-asuntojen rakentaminen sulautuu ympäristöön paremmin. Runsaan rantakasvillisuuden vuoksi maisemaan ei tule suurta muutosta, kun rantakasvillisuutta ei harvenneta liikaa.

Luonnonmukaisuutta jäljitellen rakennettu viheralue toimii maisemallisesti herkkien alueiden ja rakentamisalueiden välisenä suojaavana vyöhykkeenä. Olemassa olevaa viheraluetta muutetaan mahdollisimman vähän ja kasvillisuutta lisätään yhtenäiseksi vyöhykkeeksi, jolloin alueet saadaan yhdistettyä toisiinsa. (Panu 1998, 60.) Jatkamalla joenrantakasvillisuuden mukaista vyöhykettä rakennettavan alueen ympärille saadaan uudisrakentaminen sulautumaan avoimeen maisemaan. Kasvillisuusvyöhyke antaa myös tontin käyttäjille näkösuojan ja hyvän tuulensuojan. Luonnonmukaisen vihervyöhykkeen laajentamisesta rakennuspaikan ympärille on esitetty havainnekuva (LIITE 19).

Rantavyöhykkeille sijoitettavassa kasvillisuudessa tulee ottaa huomioon ranta-alueella luontaisesti esiintyvät lajit (Soini 2003, 221). Nopeasti kasvavia ja joki-varressa luonnon olosuhteissa esiintyviä kasveja ovat muun muassa lepät, pajut, haapa ja koivu (Alanko & Kahila 2001, 133). Myös erilaiset heinät kuuluvat rantavyöhykkeille. Tyypillisesti ne leviävät ajan myötä kasvillisuusvyöhykkeiden lomaan.

Vihervyöhykkeen tulee jäljitellä luonnollisia kasvillisuusvyöhykkeitä, jotka kertovat alueen maaperä- ja kasvuominaisuuksista (Soini 2003, 221). Luonnonmukaiseen vihervyöhykkeeseen on hyvä sisällyttää myös alueelle tyypillisiä havukasveja, joiden peittävä vaikutus säilyy ympäri vuoden. Kuusi sopeutuu joenvarren kosteaan kasvuympäristöön mäntyä paremmin ja mänty viihtyy metsäsaarekkeissa peltojen avoimessa ympäristössä. Samalla vihervyöhykkeet jatkavat samaa maiseman linjaa kuin alueella sijaitsevat metsäsaarekkeet ja edistävät luonnon monimuotoisuutta.

Vihervyöhykkeen peittävä vaikutus vähenee talvella. Talvisin maisema on paljaampi ja avoimempi, kun puut ja pensaat ovat lehdettömiä. Havupuiden yhdistäminen vihervyöhykkeisiin edistää talviaikaista peittävyyttä. Talvisin joki-

alueilla on tyypillisesti muita alueita kylmempää, jolloin kasvillisuuden tulee sietää kylmiä talviolosuhteita sekä jäätyvää vesiympäristöä. Alueella jo sijaitsevat kasvit antavat viitteitä alueelle sopeutuvista kasvilajeista.

6.11.3 Maaperäanalyysi

Joensivirakentamisen haasteellisuutta lisää maaperän koostumus. Hienojakoiset maalajit hiesu ja hieno hieta, joiden lomassa Karvianjoki virtaa, eivät ole rakentamiselle suotuisaa maaperää. Selvitysalueen länsiosasta, Jouhikylän alueelta, ei ole saatavilla maaperäkarttaa. Puutteellisten maaperätietojen ja hienojakoisten maalajien vuoksi alueella on syytä suorittaa rakennettavuustarkastelu maalajien suhteen, kun valitaan rakentamiskojoja.

6.11.4 Tulvariskit

Ilmastonmuutoksen myötä maapallon keskilämpötila nousee. Keskilämpötilan nousu saa aikaan sen, että veden kiertokulku voimistuu eli sateet lisääntyvät. (Ilmasto-opas 2013.) Tulevaisuudessa sadannat kasvavat ja tulvariskit on syytä ottaa huomioon jo aikaisessa vaiheessa. Selvitysalueen länsiosan tulvariskit ovat merkittäviä.

Kaavassa huomioitavan rakentamiskoron lisäksi voisi alueelle harkita kosteikon rakentamista tulvariskien vähentämiseksi. Kosteikko palvelisi alueen sadevesi- ja sulamisvesialtaana tulva-ajan hallinnassa. Kosteikolla saataisiin rikastutettua alueen luonnon monimuotoisuutta, se vähentäisi viljelyseuduilta kulkeutuvien ravinteiden ja kiintoaineiden rehevöittävä vaikutusta alapuolisissa vesistöissä, sekä se palvelisi vesi- ja muuttolintuja.

Kosteikoille on saatavissa tukea monelta taholta. Maatalouden ympäristötuen täydentämiseksi voi hakea erityistukea, jota myönnetään muun muassa erilaisille luonnonhoitotoimenpiteille. Kestävän metsätalouden rahoituslailla pyritään edistämään metsäluonnon monimuotoisuutta ja hoitoa. KEMERA-tuella avustetaan kunnostushankkeita, jotka ovat kestävän metsätalouden rahoituslain pyrkimysten mukaisia. Myös monilta yhdistyksiltä ja kunnilta saattaa saada rahoitusta kosteikkohankkeeseen. (Aitto-Oja ym. 2010, 40.)

7 ARVIO KARVIANJOEN ETELÄOSAN OSAYLEISKAAVASTA

Karvianjoen eteläosan osayleiskaavassa tulisi ottaa huomioon selvityksessä esiin nousseet historialliset peltoalueet ja paikallisena ominaispiirteenä huomioidut avonaiset peltonäkymät, etenkin Hautalankylässä. Näillä alueilla syntyviä avoimia näkymiä tulee vaalia ja uusien rakennuskohteiden tulee sulautua maisemaan.

Kantin nykyisellä keskusta-alueella uudet asuinrakennuspaikat täydentäisivät alueen maisema- ja yhdyskuntarakennetta sekä vahvistaisivat alueen kyläimagoa. Entisen urheilukentän muodostamaa maisemavauriota tulisi maisemoida etenkin sotaanlähdön muistomerkin ympäristöstä.

Kaava-alueen pohjoisosassa Patolankylän alueella, jossa tienvarsiasutus on tiiviimpää, on lomarakennuspaikkojen sijoittuminen vähemmän maisemaa rikkovaa. Lomarakennuspaikkojen keskittyminen samaan tapaan Karvian keskustaa kohti tiivistyvän tienvarsiasutuksen kanssa vahvistaa alueen ominaispiirteitä.

Hautalankylässä maisemallinen ominaispiirre syntyy laajoista avoimista näkymistä peltoaukeilla. Lomarakennuspaikkojen tulee sijoittua olemassa olevan rakennuskannan ja rantakasvillisuuden lomaan siten, ettei merkittäviä avoimia näkymiä rikota. Uutta rakentamista voidaan sulauttaa maisemaan luonnonmukaisia kasvillisuusvyöhykkeitä laajentamalla.

Partalankylässä uusista lomarakennuspaikoista ei synny maisemallista häiriötekijää alueen metsäisyyden vuoksi. Merkittäviä avoimia näkymiä jokivarteen ei alueella synny.

Kantissa on Karvianjoen ympäristössä Natura 2000 -kohde Kantin lähteet sekä luonnonsuojelualue. Alue jatkuu suojeltavana jokiuomana Suomijokea pitkin itään. Kantin kylän alueella, joen ympäristössä, ei juuri ollenkaan ole uusille lomarakentamispaikoille sijoittamis mahdollisuuksia luonnonsuojeluarvojen vuoksi.

Kaava-alueen länsiosassa, Jouhikylässä, maisemalliset arvot ovat vähäisempiä nuoremman kulttuurihistoriallisen kerrostuneisuuden vuoksi. Uusien lomarakennuspaikkojen sijoittuminen tälle alueelle on maisemallisesti suotuisampaa.

Tulvariskit sekä maaperätietojen puute tulee ottaa huomioon rakennuspaikkoja valittaessa.

Kaavaehdotuksessa (LIITE 20) ei ole sijoitettu uusia lomarakennuspaikkoja avoimien näkymien tai maisemallisten arvokkaiden peltojen alueelle siten, että se muuttaisi maisemaa merkittävästi. Maisemaselvityksessä mainittujen toimenpiteiden avulla saadaan uudet rakentamisalueet sulautettua maisemaan, jolloin niistä aiheutuvat maisemalliset vaikutukset vähenevät.

8 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli kertoa maisemasta sekä maisemaselvityksen tekemisestä, sen tarpeellisuudesta ja lainsäädännöstä, käyttäen esimerkkinä Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueen maisemaselvitystä. Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueen maisemaselvitys on yksi suunnittelun taustamateriaaleista hyvän maankäytön suunnittelun toteuttamiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa maankäyttöä ja maankäytön suunnittelua, eli kaavoitustoimintaa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa on huomioitu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden tehtävänä on edistää hyvään elinympäristöön tähtäävää ja kestävän kehityksen mukaista suunnittelua. Vesi- ja maa-aineslailla pyritään säätelemään luonnonvarojen käyttöä ja turvaamaan niiden riittävyys. Niissä huomioidaan myös maisemaan ja maankäytön suunnitteluun vaikuttavat elementit, kuten maa-aineksen oton aiheuttamat maisemanmuutokset. Ympäristövaikutusten arviointimenettely on maisemaselvitykseen verrattuna tarkempi ja laajempi selvitys hankkeissa, joiden toimenpiteet ovat laajamittaisia.

Maisemaselvityksessä korostuu luonnonolosuhteiden kartoittaminen ja alueen erityispiirteiden esiin nostaminen. Historiallisen karttatarkastelun avulla pyritään löytämään kohteet, joiden kulttuurihistoriallinen arvo on merkittävämpi kuin muun ympäristön. Kulttuurihistoriallisia kohteita arvioitaessa auttaa museoviraston suorittamat inventoinnit ja rekisterit, joista nähdään alueen inventoidut kohteet.

Luonnonolosuhteet määräävät alueen maisemaa ja sen käyttöominaisuuksia. Niitä ymmärtämällä alueelta löytyy merkittäviä ominaispiirteitä sekä erilaisille toiminoille hyvin soveltuvia alueita. Jääkauden jälkeisen maiseman muutokset ovat pääasiassa ihmisen toiminnan tulosta.

Maisemaselvitystä työestetään karttavertailun, luonnonolosuhteista kertovan aineiston ja maastokäyntien avulla. Alueelta tehdyt havainnot on hyvä kirjata kartalle sekä havainnollistaa alueen ominaispiirteitä kuvien avulla. Tekstiosuudessa selostetaan ja tuetaan karttaan merkittyjä ja kuvilla havainnollistettuja ominaispiirteitä sekä toimenpiteitä vaativia kohteita.

Karvianjoen eteläosan osayleiskaava-alueen maisemaselvityksessä keskityttiin luonnonolosuhteiden kuvaamiseen ja tarkastelemaan uuden lomarakentamisen myötä maisemassa mahdollisesti tapahtuvan visuaalisen muutoksen merkitystä. Selvitettävä alue oli helppo jakaa kolmeen osa-alueeseen maisemallisten erityispiirteiden vuoksi. Selvitysalueelta halkova harju oli merkittävin elementti, jonka vuoksi selvitysalue oli jaettavissa. Selvitysalueen keskiosaa leimaavan harju-ympäristön lisäksi merkittävimmät ominaispiirteet selvitysalueen pohjois- ja länsiosissa olivat laajat avoimet näkymät alavilla laaksoalueilla.

Maisemaselvityksen perusteella voitiin todeta, että alueelle soveltuu kaavassa esitettyjä loma-asuntojen rakennuskohteita laajentamalla jokea reunustavia luonnonmukaisia kasvillisuusvyöhykkeitä. Selvitysalueen keskivaiheille ei uutta lomarakentamista voi juuri ollenkaan sijoittaa alueen Natura 2000 -arvojen ja luonnonsuojeluarvojen vuoksi. Selvitysalueen länsiosan laaksossa on vähäisempi kulttuurihistoriallinen arvo, mutta merkittävämpi tulvariski, joka on hyvä huomioida. Maisemaselvityksen yhteydessä on esitetty myös muita toimenpiteitä alueelle, kuten pusikoituneiden alueiden raivausta ja ehdotus kosteikon rakentamisesta selvitysalueen länsiosan alavaan laaksoon tulvariskien vähentämiseksi.

LÄHTEET

Aitto-Oja, S., Rautiainen, M., Alhainen, M., Svensberg, M., Väänänen, V.-M., Nummi, P. & Nurmi, J. 2010. Riistakosteikko-opas. Vantaa: Multiprint Oy.

Alanko, P. & Kahila, P. 2001. Luonnonmukainen puutarha. Helsinki: Tammi.

Geologian tutkimuskeskus. 2010. Saumaton maaperäkartta Suomesta julkaistu verkossa [viitattu 19.10.2013]. Saatavissa:

<http://www.gtk.fi/ajankohtaista/media/uutisarkisto/index.html?year=2010&number=425&newsType=PressReleases>

Ilmasto-opas. 2013. Maapallon ilmasto tulevaisuudessa [viitattu 19.10.2013].

Saatavissa: <http://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/ilmio/-/artikkeli/6c5a9908-7033-47a8-9855-e745b4fa7604/maapallon-ilmasto-tulevaisuudessa.html>

Korsman, K. & Koistinen, T. 2013. Suomen kallioperän yleispiirteet. Suomen Geologinen Seura [viitattu 19.10.2013]. Saatavissa:

<http://www.geologinenseura.fi/suomenkalliopera/CH3.pdf>

Lounaispaikka. 2014. YKR - Taajamat ja kylät [viitattu 22.1.2014]. Saatavissa:

<http://kartta.lounaispaikka.fi/>

Luonnonsuojelulaki 1096/1996. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>

Maa-ainelaki 555/1981. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1981/19810555>

Maankäyttö- ja rakennusasetus 895/1999. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990895>

Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132#L5P39>

Museovirasto. 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY [viitattu 30.11.2013]. Saatavissa: http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx

Pakki - viranomaiselaajan käyttöliittymä. 2007. Karvian kunta - Eteläosan rantojen yleiskaava. Kulttuurimaisema- ja rakennusselvitys [viitattu 20.1.2014].

Saatavissa: <https://www.kulttuuriymparisto.fi/netsovellus/login.aspx>

Panu, J. 1998. Maisemarakenteen ja taajamarakenteen yhteensovittaminen.

Vantaa: Sinari Oy.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. 2013. Luonnonmaisema ja

kulttuurimaisema [viitattu 7.11.2013]. Saatavissa:

<http://virtuoosi.pkky.fi/metsaverkko/Maisemanhoito/luonnonmaisema.htm>

Rantatupa, H. 2013a. Kalmbergin kartasto. Heikki Rantatupa, historialliset kartat

[viitattu 19.10.2013]. Saatavissa: [http://www.vanhakartta.fi/historialliset-](http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/sotilaskartat/kalmbergin-kartasto)

[kartat/sotilaskartat/kalmbergin-kartasto](http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/sotilaskartat/kalmbergin-kartasto)

Rantatupa, H. 2013b. Pitäjänkartat. Heikki Rantatupa, historialliset kartat [viitattu

19.10.2013]. Saatavissa: [http://www.vanhakartta.fi/historialliset-](http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/pitaejaenkartat)

[kartat/pitaejaenkartat](http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/pitaejaenkartat)

Rautiainen, P. 2005. Karvia, Osayleiskaava-alueen luontoselvitys 2005. Raportti

selvityksestä.

Satakuntaliitto. 2013. Esitykset Varsinais-Suomen ja Satakunnan arvokkaiksi

maisema-alueiksi, Karvia [viitattu 20.1.2014]. Saatavissa:

http://www.satakuntaliitto.fi/sites/satakuntaliitto.fi/files/tiedostot/KatsonMaalaismaisemaa/inventointilomake_Karvian_km.pdf

Sepänmaa, Y., Heikkilä-Palo, L. & Kaukio, V. 2007. Maiseman kanssa

kasvokkain. Helsinki: Maahenki Oy.

Soini, T. 2003. Viherrakentajan käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.

Swanwick, C. 2002. Landscape character assessment – A practical guide to

landscape character assessment. University of Sheffield and Land Use Consultants

[viitattu 7.11.2013]. Saatavissa:

http://www.catpaisatge.net/fitxers/docs/metodologies/LCA_Guidance_for_England_and_Scotland.pdf

Turunen, M. 2013. Suomen kallioperä. Helsingin yliopisto: Luonnontieteellinen keskusmuseo [viitattu 19.10.2013]. Saatavissa:

<http://www.geologia.fi/index.php/2011-12-21-12-30-30/2011-12-21-12-39-11/2011-12-21-12-39-38/suomen-kallioperae>

Uusi-Seppä, N. 2012. Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna. Eura: Eura Print Oy.

Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2013.

Maisemaselvitys – Tietoa maisemasta ja suuntaviivoja suunnittelun tueksi. Versio 3.6.2013.

Vesilaki 578/2011. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>

Ympäristö. 2013a. Kauhaneva-Pohjankangas [viitattu 30.11.2013]. Saatavissa:

<http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/KauhanevaPohjankangas\(6894\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/KauhanevaPohjankangas(6894))

Ympäristö. 2013b. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet [viitattu

30.11.2013]. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet)

Ympäristö. 2013c. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet [viitattu 30.11.2013].

Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/vat>

Ympäristö. 2013d. Ympäristövaikutusten arviointi [viitattu 14.1.2014].

Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/YVA>

Ympäristö. 2014. Karvianjoen kunnostusohjelma 2007-2015 [viitattu 12.1.2014].

Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Satavesi/Toiminta/Vesistoaluerhyhmat/Karvianjokiryhma/Karvianjoen_kunnostusohjelma_20072015\(15396\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Satavesi/Toiminta/Vesistoaluerhyhmat/Karvianjokiryhma/Karvianjoen_kunnostusohjelma_20072015(15396))

Ympäristöministeriö. 2013. Natura 2000 -verkosto turvaa monimuotoisuutta

[viitattu 11.1.2014]. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Luonnonsuojelualueet/Naturaalueet](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Luonnonsuojelualueet/Naturaalueet)

YVA-laki 468/1994. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940468>

KUVALÄHTEET

KUVA 1, 5 - 11. Katri Kuusisto. 2013.

KUVA 2. Satakuntaliitto. 2009. Vahvistettavaksi toimitettu Satakunnan maakuntakaava [viitattu 28.9.2013]. Saatavissa: <http://www.satakuntaliitto.fi/sites/satakuntaliitto.fi/files/tiedostot/linkki2ID921.pdf>

KUVA 3. Paikkatietoikkuna. 2013. Kallioperä 1:1 000 000 [viitattu 19.10.2013]. Saatavissa: http://www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/kartta?coord=269376.328_6897261.108&zoomLevel=6

KUVA 4. Lounaispaikka. 2006. Maaperä 1:20 000 [viitattu 28.9.2013]. Saatavissa: <http://www.lounaispaikka.fi/>

LIITTEIDEN LÄHTEET

LIITE 1. Rantatupa, H. 2013. Pitäjänkartat. Heikki Rantatupa, historialliset kartat [viitattu 19.10.2013]. Saatavissa: <http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/pitaejaenkartat>

LIITE 2. Rantatupa, H. 2013. Kalmbergin kartasto. Heikki Rantatupa, historialliset kartat [viitattu 19.10.2013]. Saatavissa: <http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/sotilaskartat/kalmbergin-kartasto>

LIITE 3. Kankaanpään kaupunki. 2007. Karvian keskustan osayleiskaava.

LIITE 4 - 7, 10 - 19. Katri Kuusisto. 2013.

LIITE 8, 9. Katri Kuusisto. 2014.

LIITE 20. Kankaanpään kaupunki. 2014. Karvianjoen eteläosan oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Alustava ehdotus (15.4.2013).

LIITTEET

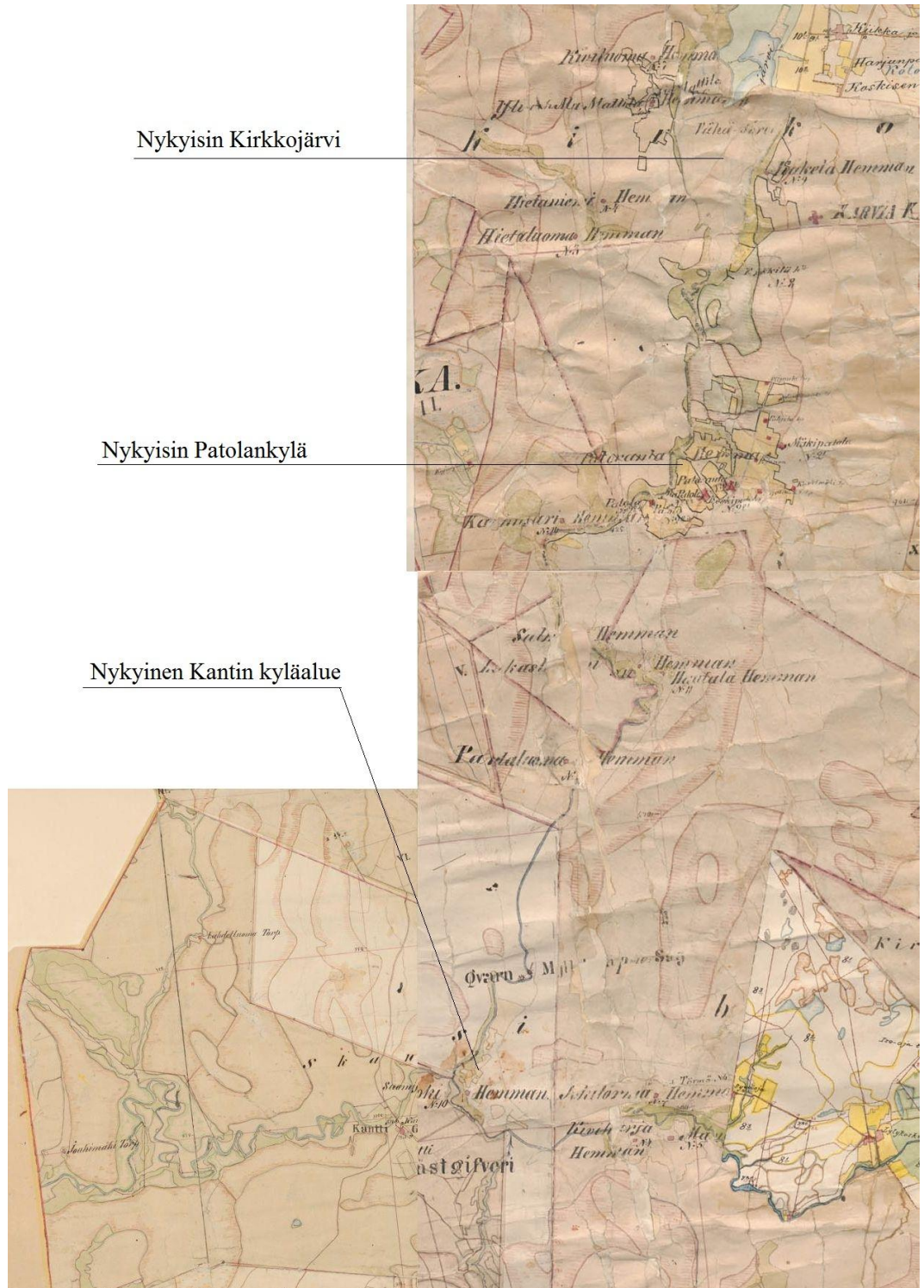
- LIITE 1. Pitäjänkartasto
- LIITE 2. Kalmberginkartasto
- LIITE 3. Karvian keskusta osayleiskaava
- LIITE 4. Topografiakartta
- LIITE 5. Vesistökartta
- LIITE 6. Luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueet
- LIITE 7. Asutuskartta
- LIITE 8. Kylä- ja taajama-alueiden kehitys
- LIITE 9. Kulttuurihistoriallisia rakennuksia
- LIITE 10. Kulttuuriympäristökartta
- LIITE 11. Kuvat Kantin talon ympäristöstä
- LIITE 12. Kuvat Suomijoen sillasta ja Karvianjoki Kantin leirintäalueella
- LIITE 13. Maisemallisesti arvokkaat pellot -kartta
- LIITE 14. Maisemakuva Patolankylä-Partalankylä
- LIITE 15. Maisemakuva Kantin ympäristö
- LIITE 16. Maisemakuva Jouhikylä-Kontiainen
- LIITE 17. Virkistys- ja luontokohteet
- LIITE 18. Alueen kehittäminen
- LIITE 19. Havainnekuva luonnonmukaisesta vihervyöhykkeestä
- LIITE 20. Karvianjoen eteläosan osayleiskaavaehdotus

Yhdistelmäkuva pitäjänkartastosta.

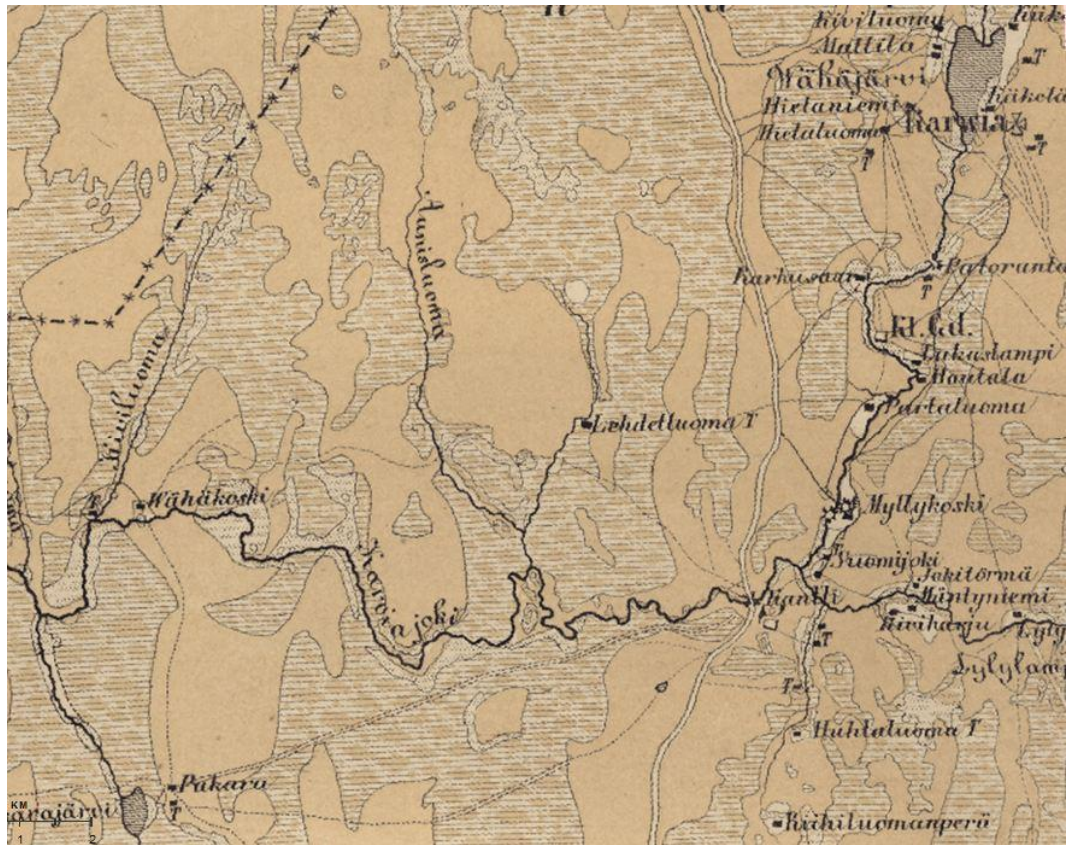
Nykyisin Kirkkojärvi

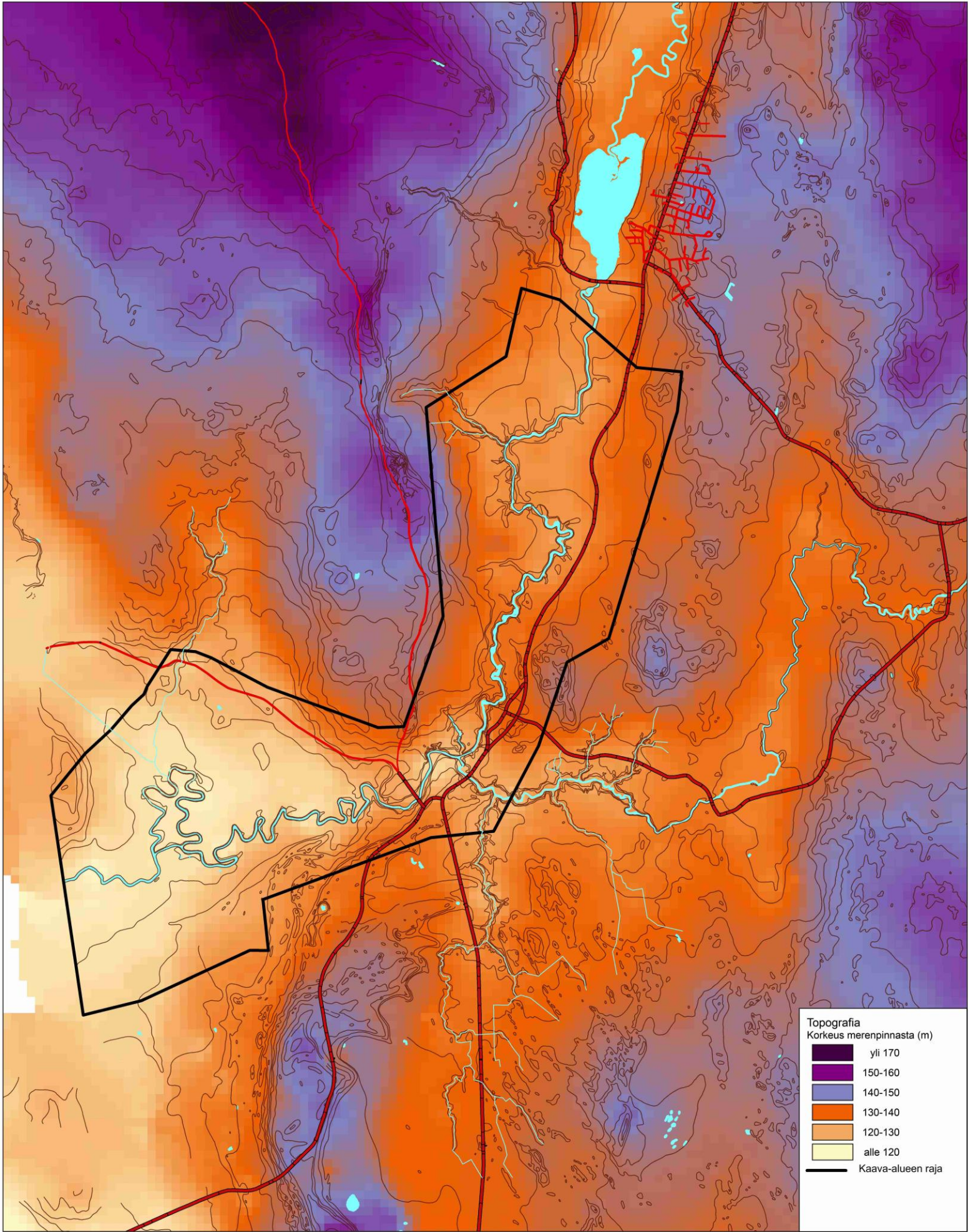
Nykyisin Patolankylä

Nykyinen Kantin kyläalue

Kalmberginkartasto

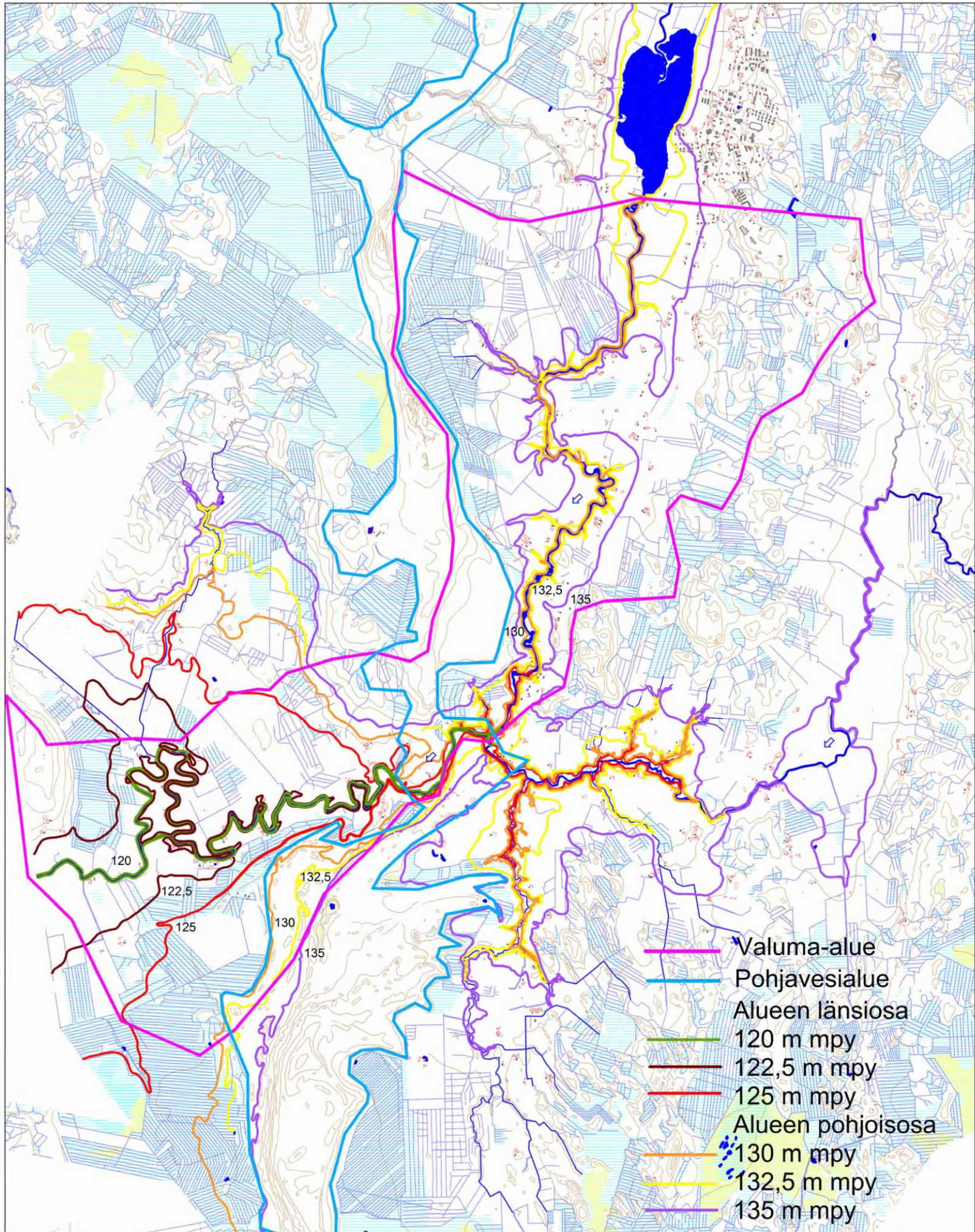

MAISEMASELVITYS

TOPOGRAFIKARTTA

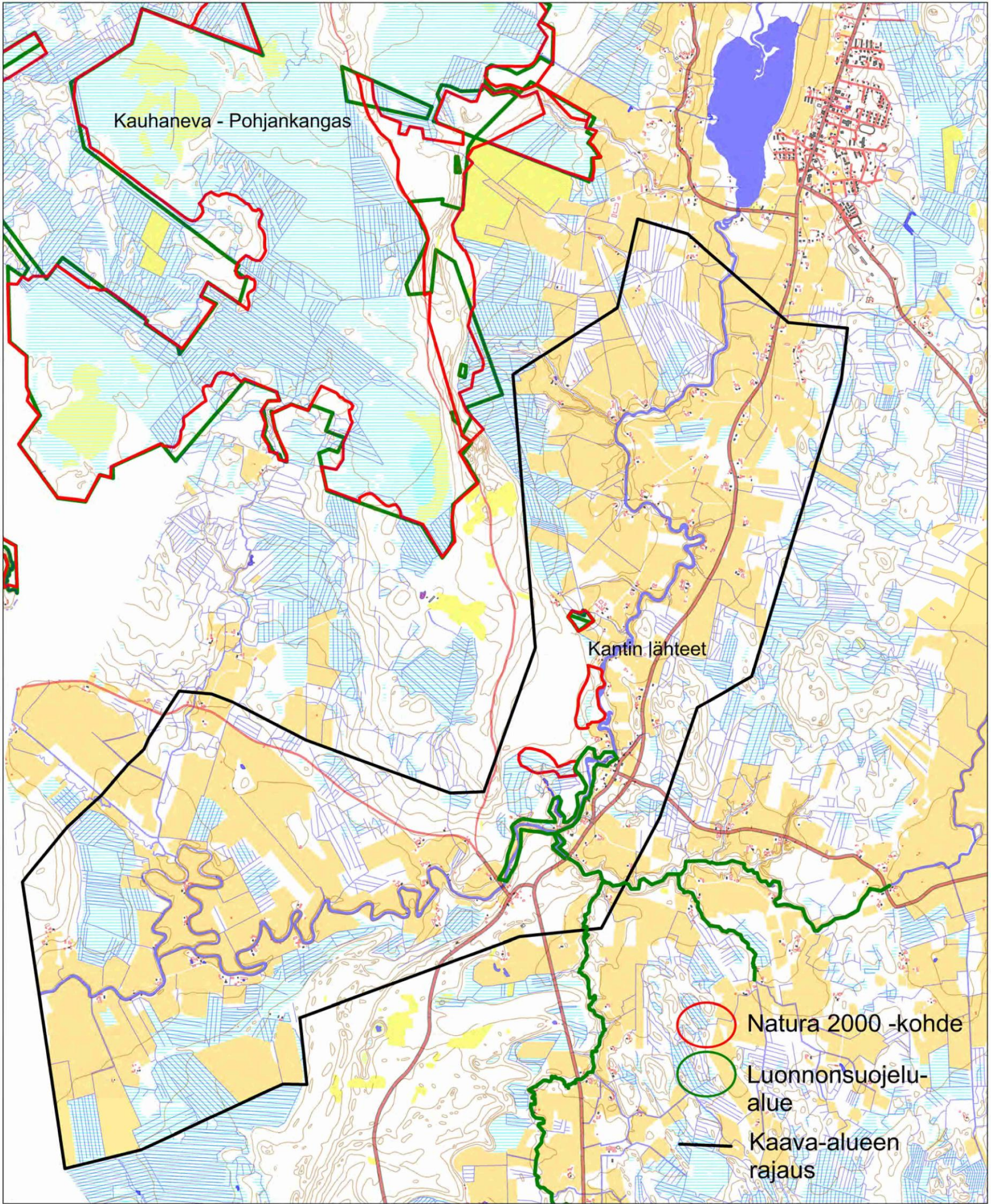
Karviajoen eteläosan osayleiskaava

MAISEMASELVITYS

VESISTÖ

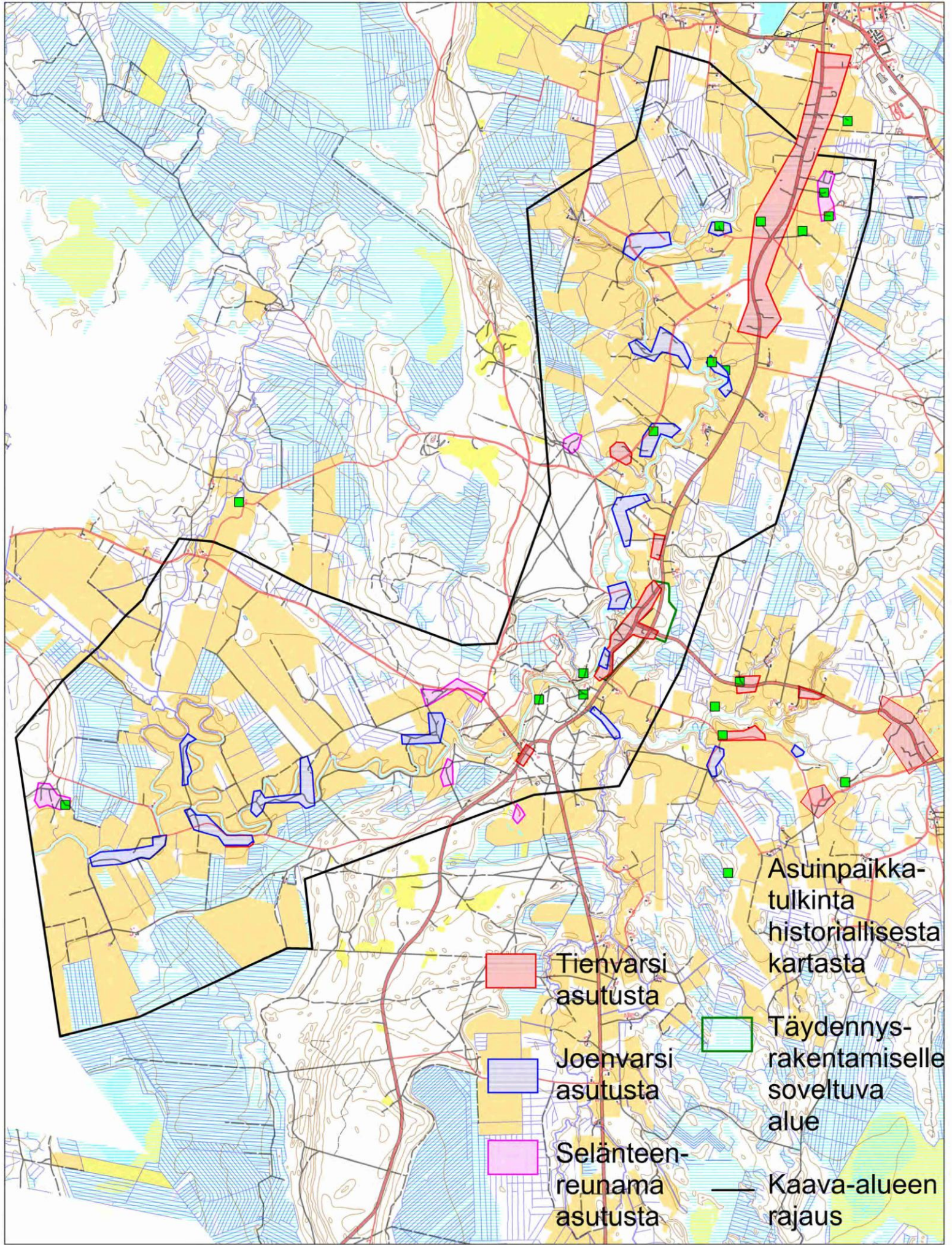
Karviajoen eteläosan osayleiskaava

MAISEMASELVITYS

Karviajoen eteläosan osayleiskaava

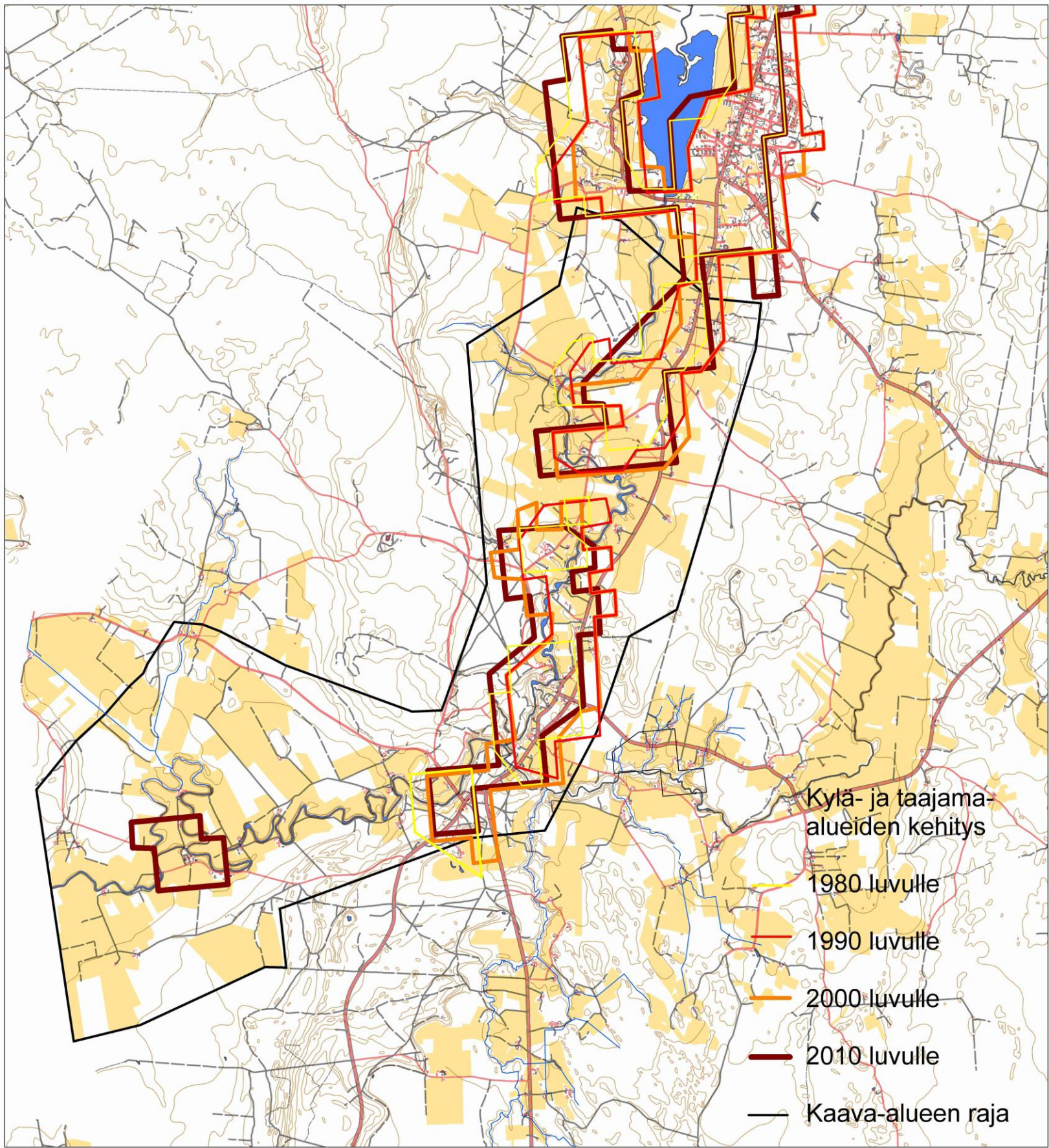
LUONNONSUOJELU- JA
 NATURA 2000 -ALUEET

MAISEMASELVITYS

Karviajoen eteläosan osayleiskaava

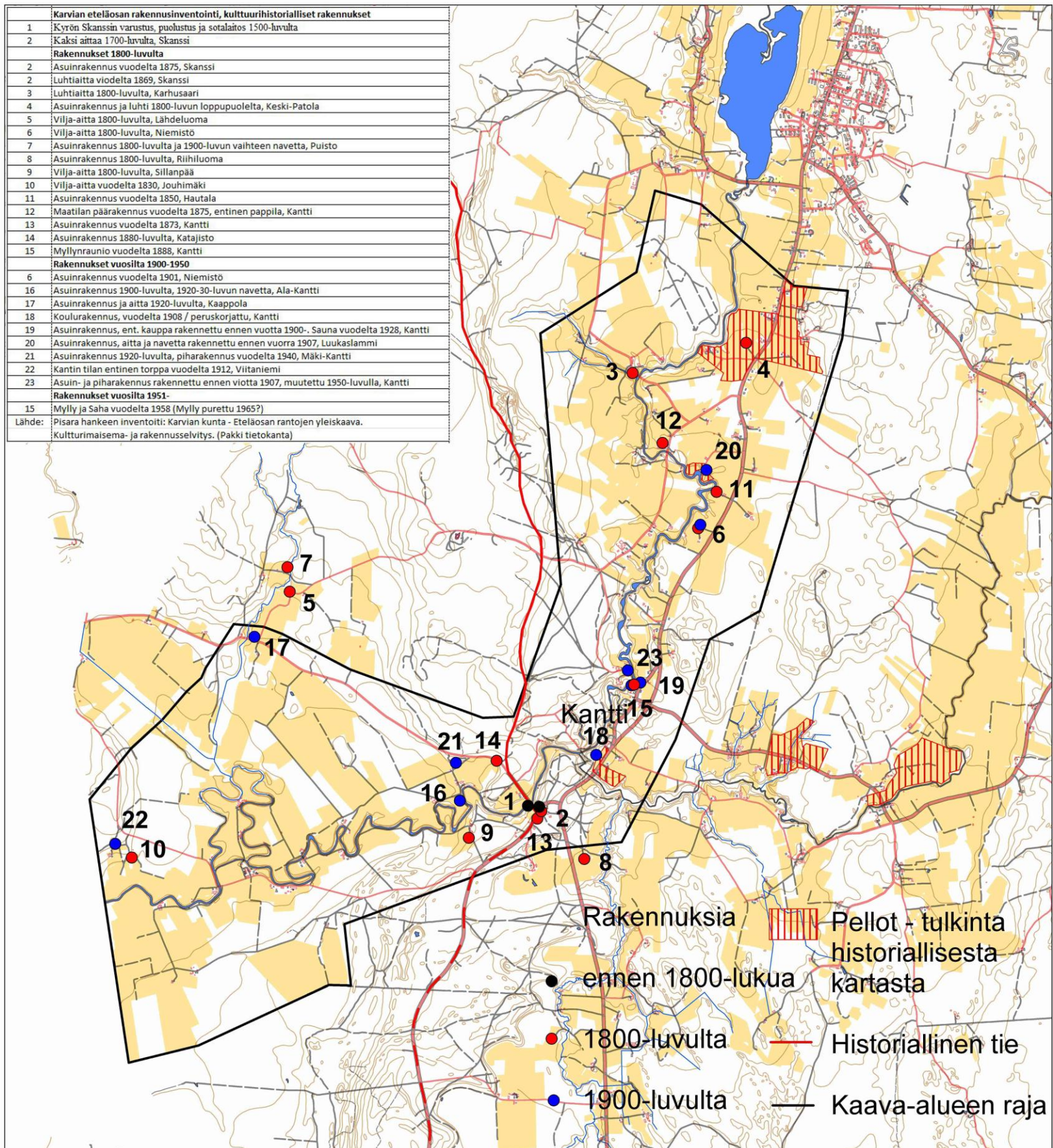
ASUTUS

MAISEMASELVITYS

Karvianjoen eteläosan osayleiskaava

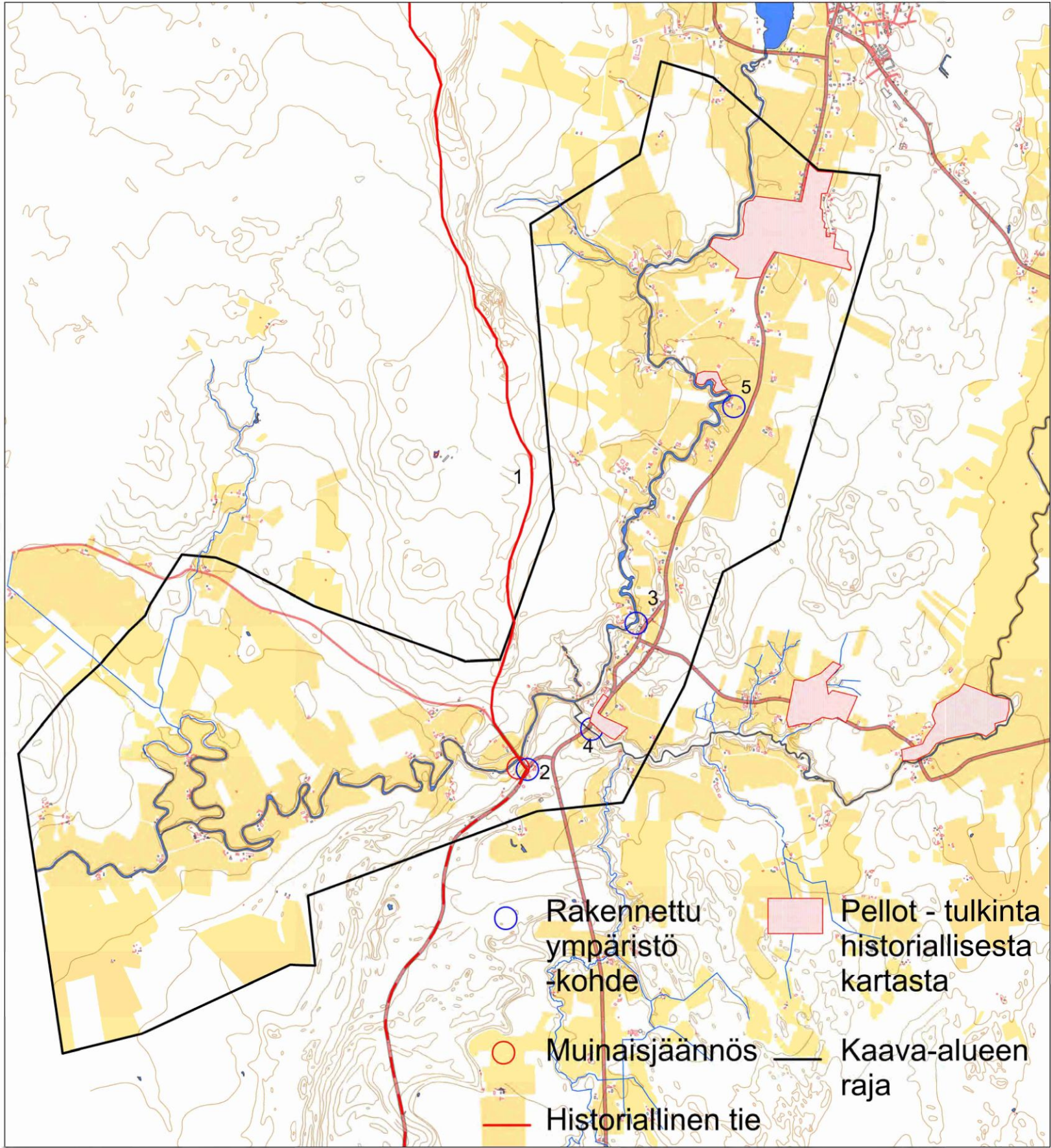
KYLÄ- JA TAAJAMA-ALUEIDEN KEHITYS

MAISEMASELVITYS

Karvianjoen eteläosan osayleiskaava

KULTTUURIHISTORIALLISTA RAKENNUKSIA

MAISEMASELVITYS

KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Karvianjoen eteläosan osayleiskaava

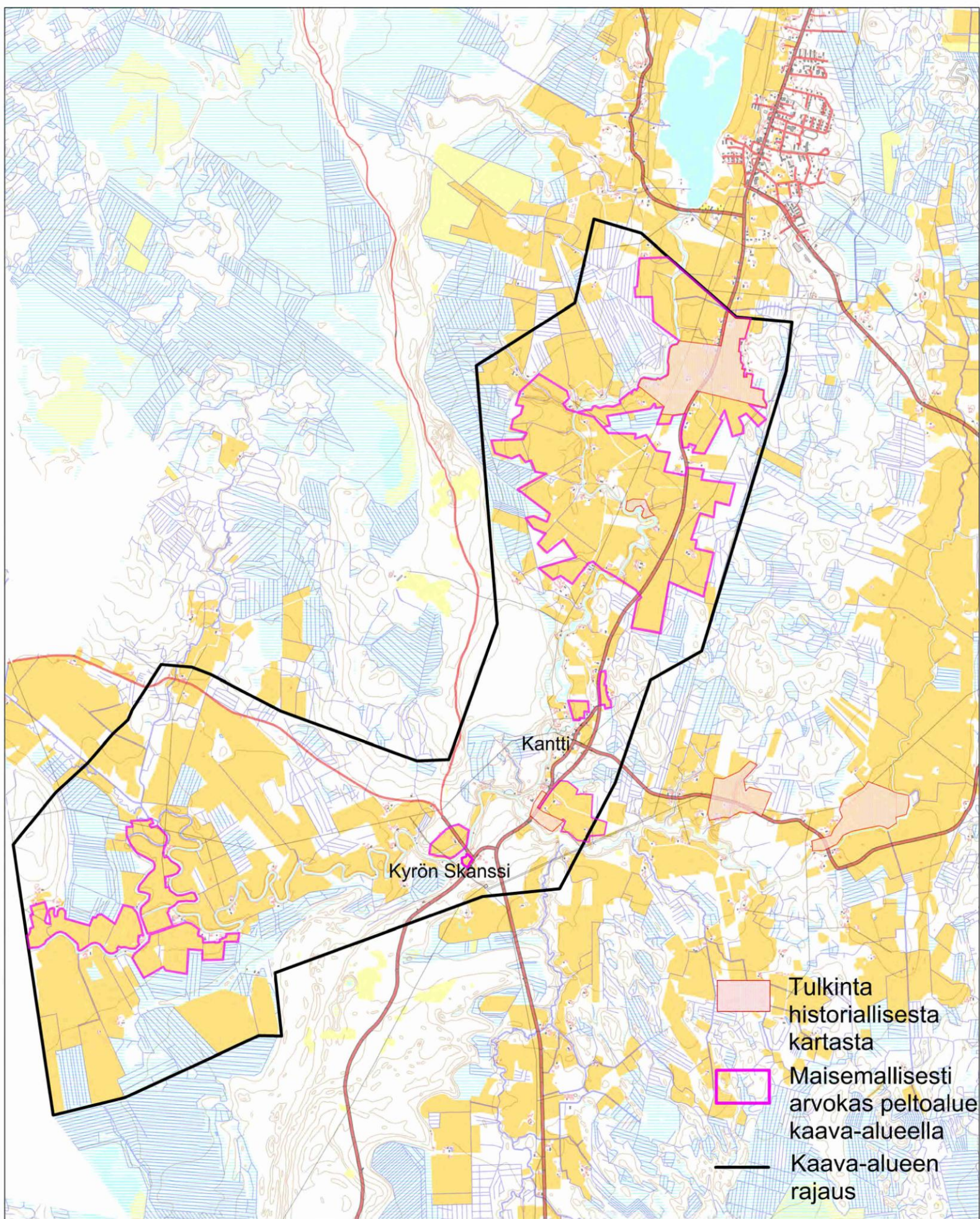

Kuvan etualalla on 1970-luvulla rakennettu maantiesilta. Taustalla näkyy Kantin kylässä sijaitseva, vuonna 1880 rakennettu, Suomijoen kivilta.

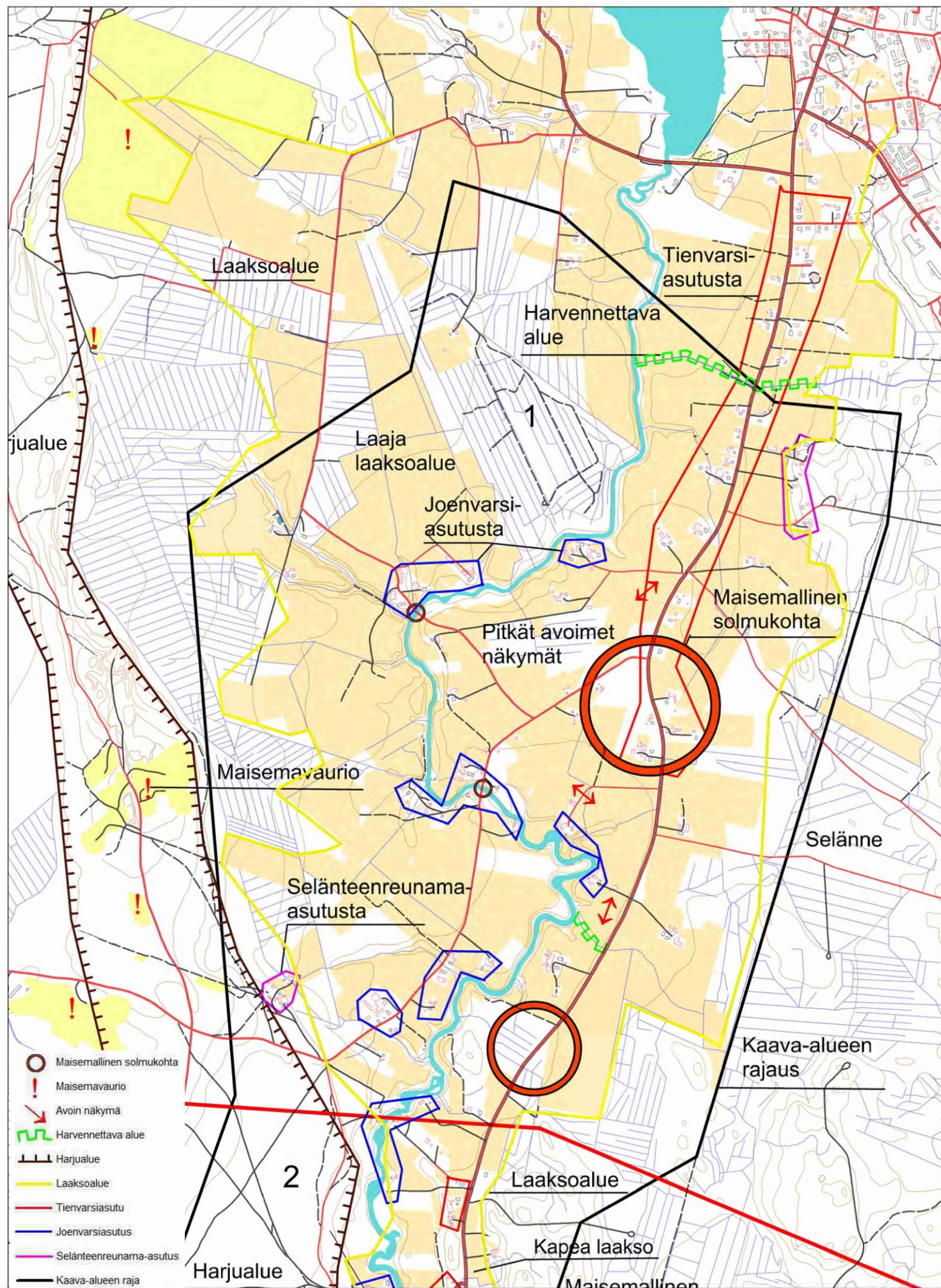
Karvianjoen maisemaa Kantin leiriintymisalueelta.

MAISEMASELVITYS

Karviajoen eteläosan osayleiskaava

MAISEMALLISESTI ARVOKKAAT PELLOT

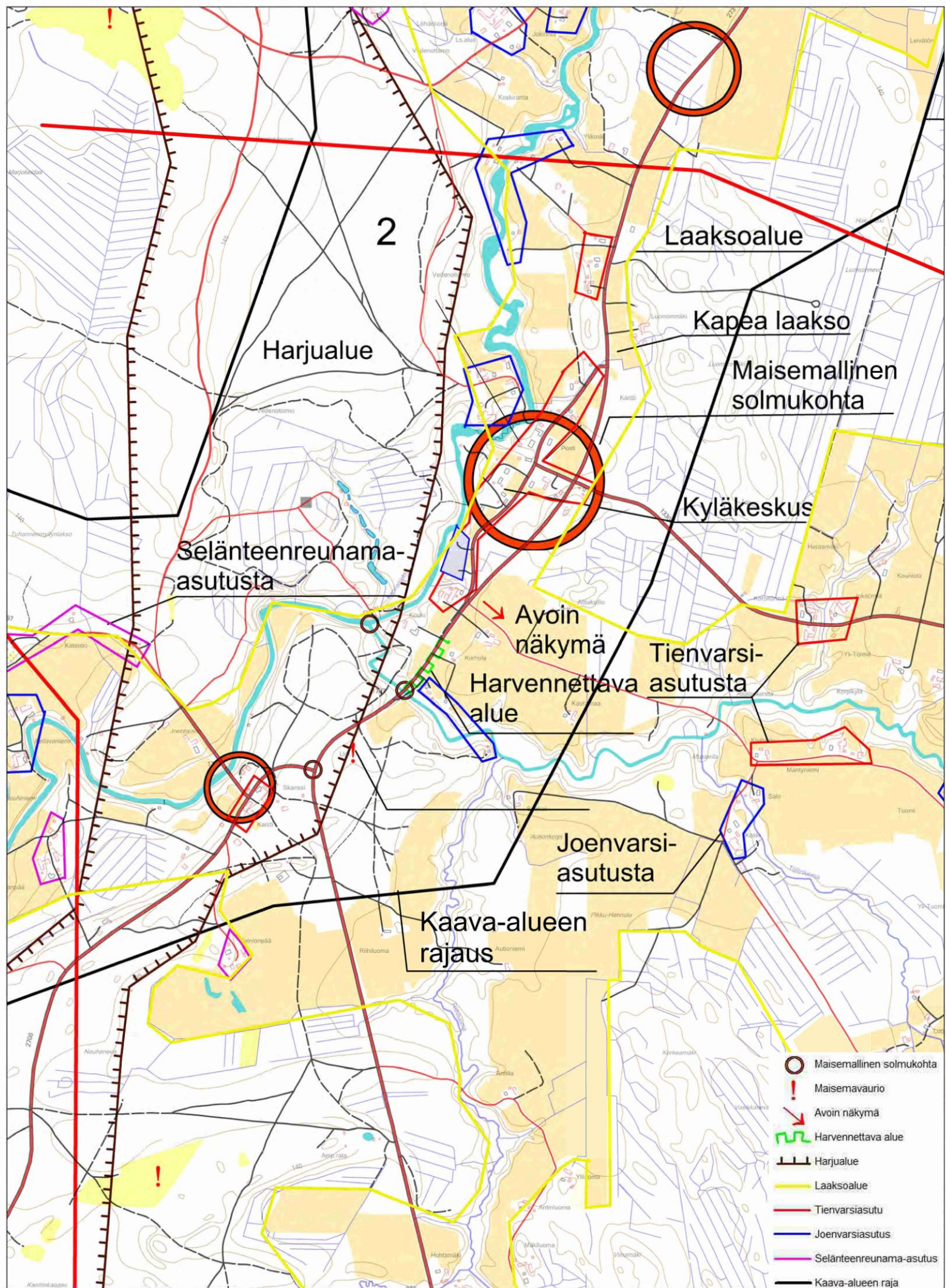

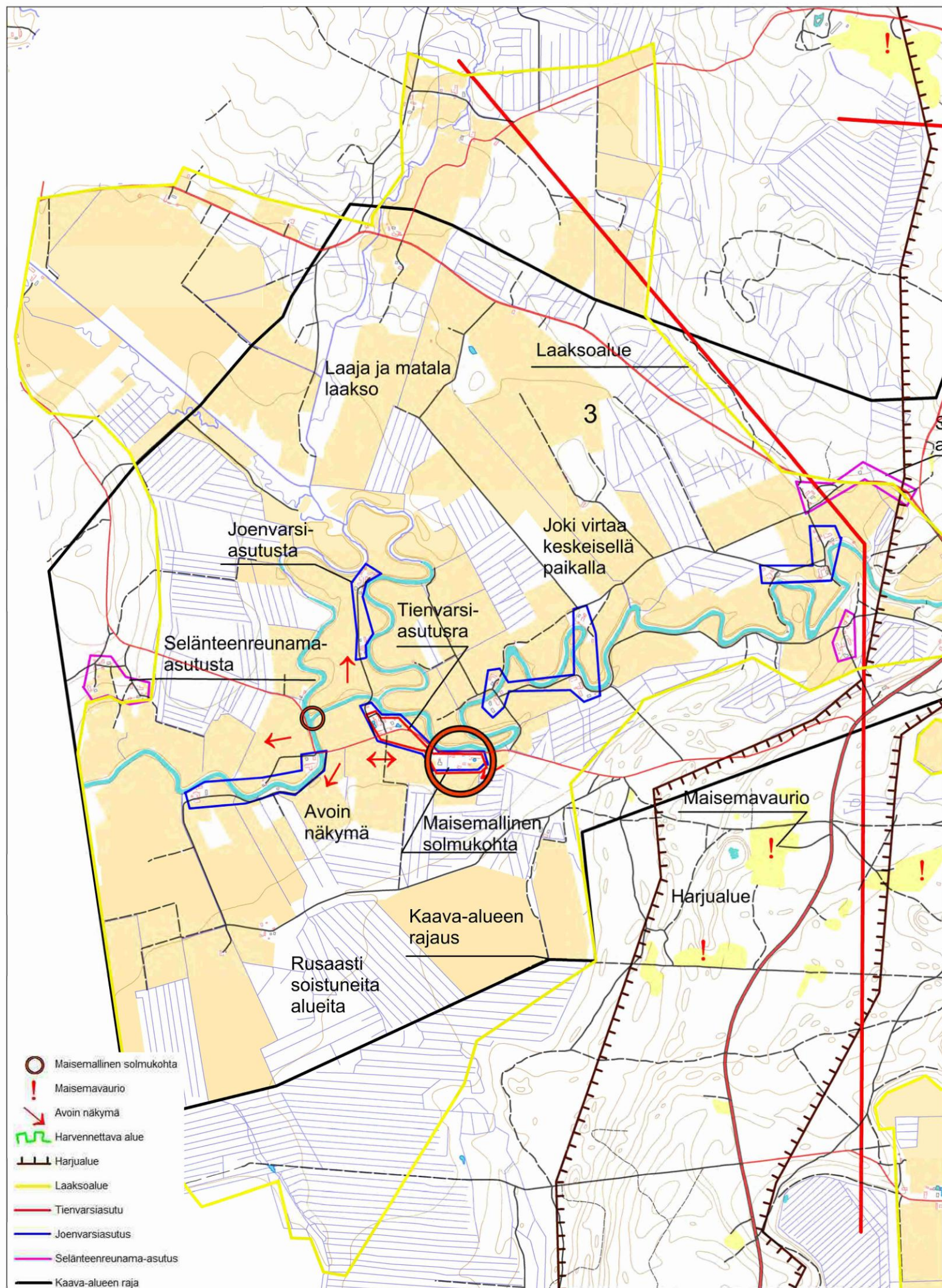
MAISEMASELVITYS

Karvianjoen eteläosan osayleiskaava

MAISEMAKUVA

Patolankylä - Partalankylä

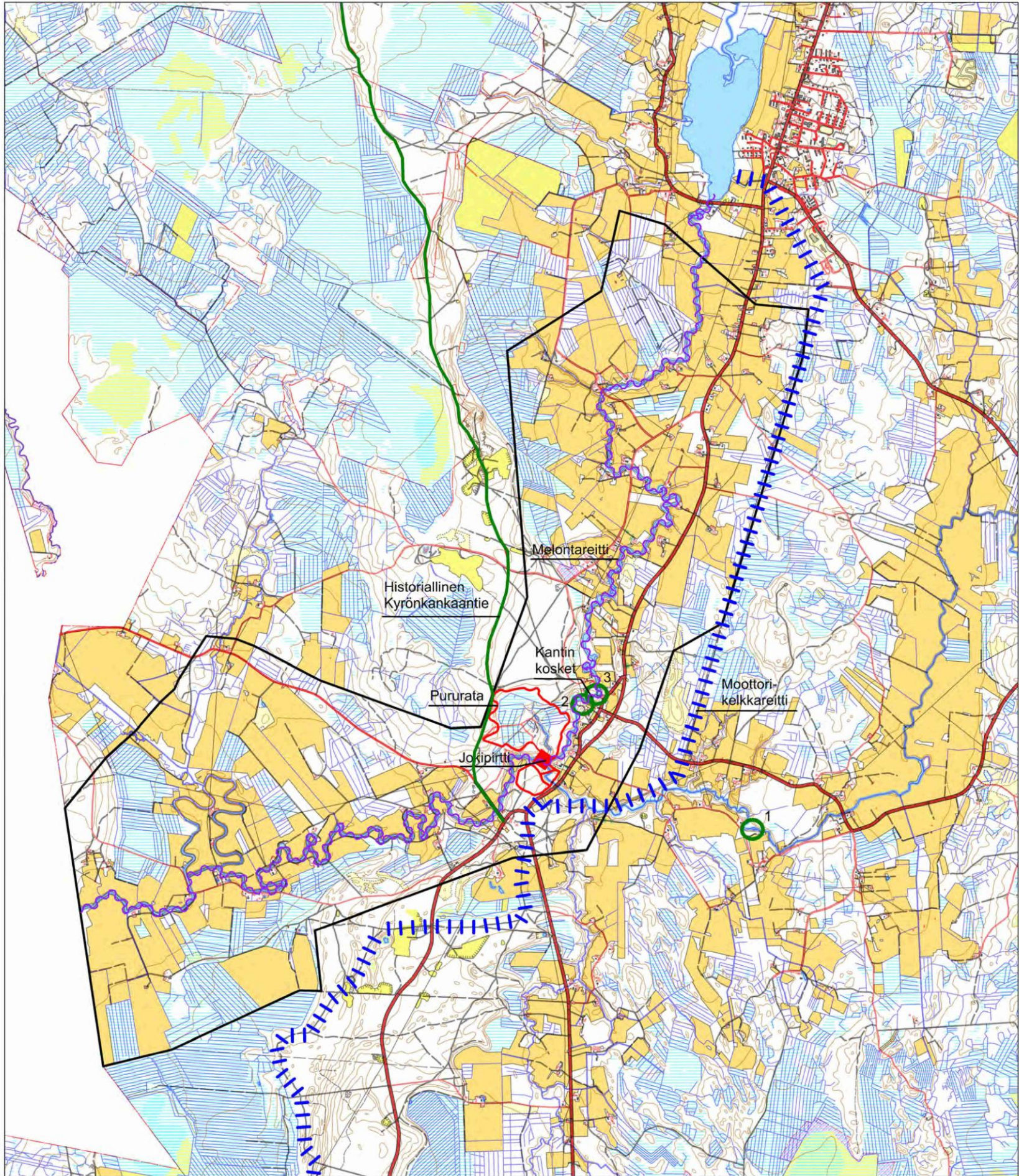

MAISEMASELVITYS

Karvianjoen eteläosan osayleiskaava

MAISEMAKUVA

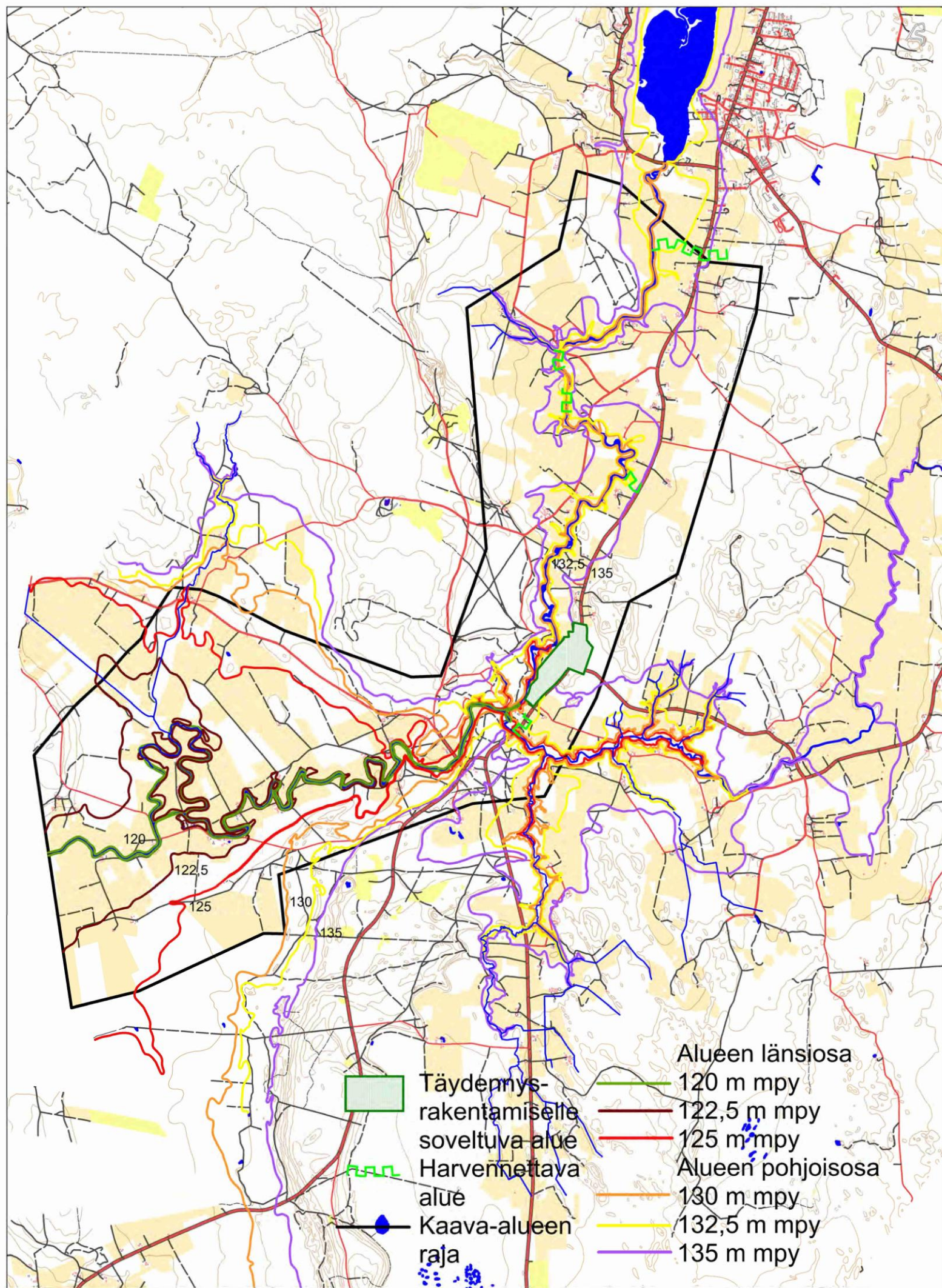
Jouhikylä - Kontiainen

MAISEMASELVITYS

Karviajoen eteläosan osayleiskaava

VIRKISTYS- JA LUONTOKOhteITA

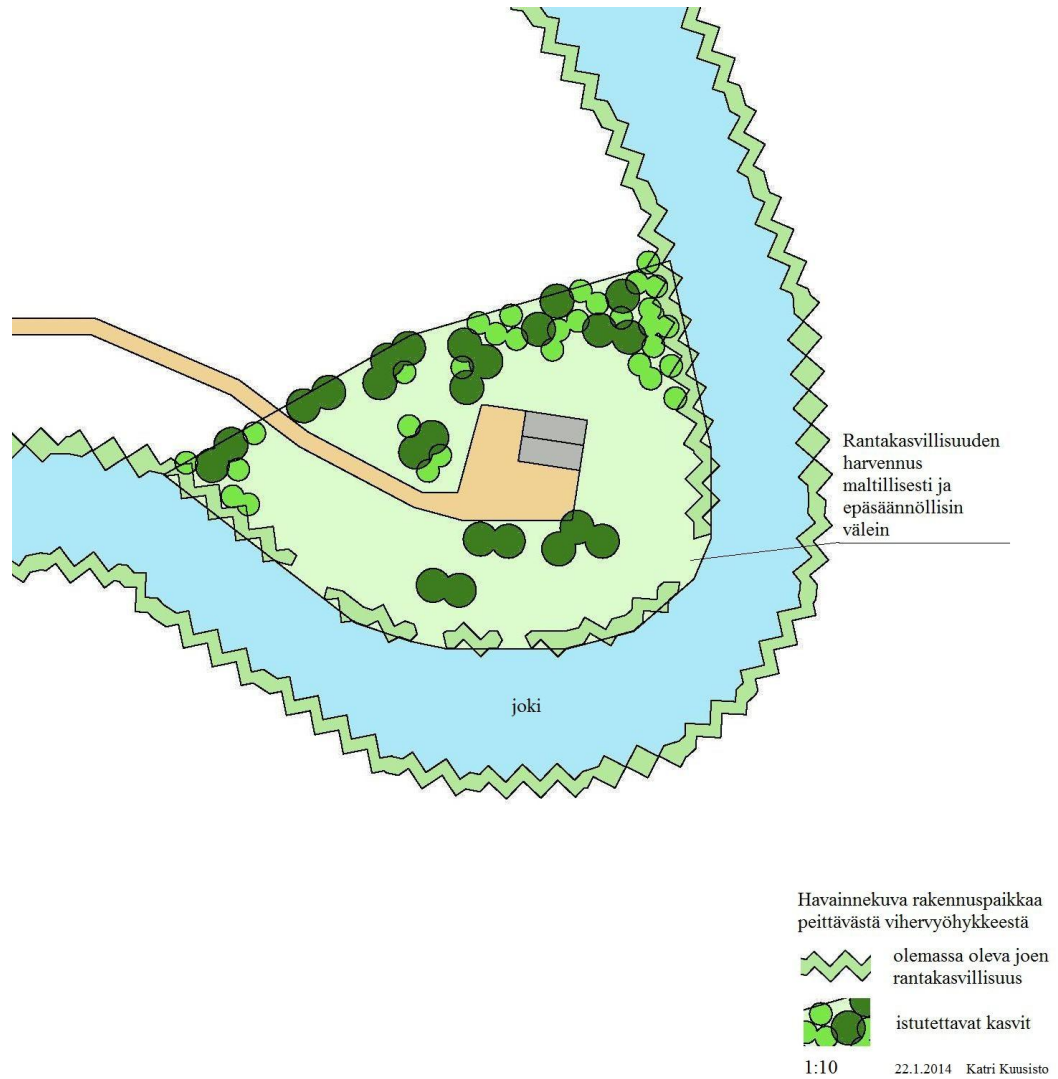

MAISEMASELVITYS

ALUEEN KEHITTÄMINEN

Karviajoen eteläosan osayleiskaava

Havainnekuva luonnonmukaisesta vihervyöhykkeestä

KARVIA

KARVIANJOEN ETELÄOSAN OIKEUSVAIKUTTEINEN OSAYLEISKAAVA

1:10000 ALLUSTAVA KAAVAEHDOTUS (15.4.2013)

MERKINTÖJEN SELITYKSET JA KAAVAMÄÄRÄYKSET

- AP** **PIENTALVALTANEN ASUNTOALUE**
Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa yhden, enintään kaasuotoisen ja enintään 1,5-kerroksen pientalon. Alueella saa sijoittaa pienimuotoisia työllisiä, joista ei aiheudu melua, ilman pilaantumista tai näihin verrattava ympäristöhaittoja. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala talouskäyttöön saa olla enintään 15 % rakennuspaikan pinta-alasta. Asuinpienalojen rakennuspaikalla saa sijoittaa pienimuotoisia työllisiä, joista ei aiheudu melua, ilman pilaantumista tai näihin verrattava ympäristöhaittoja. Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
- AT** **KYLÄALUE**
Alue vastaaan kyläsuojaa sekä sen tarvitsemille palveluille. Alue on tarkoitettu enintään II-kerroksisille asuin-, liike- ja julkisille rakennuksille. Kullekin asuinpienalojen rakennuspaikalle saa rakentaa yhden enintään kaasuotoisen asuinrakennuksen. Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala talouskäyttöön saa olla enintään 15 % rakennuspaikan pinta-alasta. Asuinpienalojen rakennuspaikalla saa sijoittaa pienimuotoisia työllisiä, joista ei aiheudu melua, ilman pilaantumista tai näihin verrattava ympäristöhaittoja. Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
- MAA** **MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE**
Alue on tarkoitettu enintään kaasuotoisille 1,5-kerroksisille maatalon asuinrakennuksille sekä maa- ja metsätalouden ja maatalouden avustustoimien harjoittamiseksi varten tarkoitettuihin rakennuksiin. Kunkin tilakeskuksen yhteyteen saa sijoittaa enintään kaksi asuinrakennusta, kuitenkin enintään kolme asuntoa. Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
- YO** **OPETUSTOIMINTAA PALVELEVIEN RAKENNUSTEN ALUE**
- TY** **TEOLLISUUSALUE, JOLLA YMPÄRISTÖ ASETTAVA TOIMINNAN LAADULLE ERITYISIÄ VAATIMUKSIA**
Alueella saa sijoittaa pienimuotoisen teollisuustoimintaa tarkoitettuja rakennuksia. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 25 % rakennuspaikan pinta-alasta. Rakentaminen tulee sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa.
- V** **VIIRIKISTYSSALUE**
Alueella saa rakentaa pääasiallisesti palveluksia rakennuksia ja rakenteita.
- W** **URHEILU- JA VIIRIKISTYSPALVELUJEN ALUE**
- RA1** **LOMA-ASUNTOALUE**
Rakennuspaikalle saa sijoittaa yhden lomarakennuspaikan, jonka yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 120 k-m². Lomarakennuksen kerrosala saa olla enintään 80 k-m² ja erillisen saunarakennuksen enintään 25 k-m². Uuden rakennuspaikan vähimmäispinta-ala on 2500 k-m². Indeksi-alue kerron rakennuspaikojen silti on enimmäismäärän alueella.
- R.1** **LOMA-ASUNTO- JA VIIRIKISTYSSALUE, JOKA ON TARKOITETTU KUNNAN TARPEISIIN**
Alueella saa sijoittaa kunnan- sekä yleisen virkistystarpeisiin liittyviä rakennuksia ja rakennelmia siten, ettei 240 k-m² ylity. Alueella sijoitettavien rakennusten ja rakennelmien tulee sopeutua ympäristönsä maisemaan.
- RM** **MATKALUPALVELUJEN ALUE**
- LP-1** **PYSÄKÖINTI- JA VARIKKOALUE**
Alue on tarkoitettu kulkuvälineiden pysäköintiin. Alueella voi käyttää rakennuksen katon pysäköintialueena ja alueella saa käyttää käyttöalustasta palveluksia varasto- ja säilytystiloihin enintään 1000 m².
- EP** **PUOLUSTUSVOIMEN ALUE**
- EV** **ERITYISALUE**
Alue on tarkoitettu kalaverijohdon tarpeisiin. Käyttötarkoitukselta palvelujen rakennusten ja rakennelmien sijoittaminen alueella on sallittua.
- EN** **ENERGIATUOTOJEN ALUE**
- SJ** **SUOJAVHERALUE**
- SL** **LUONNONSUOJELUALUE**
Alue on luonnonsuojelun nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue. Alueella saa sijoittaa enintään luonnonsuojelun hoitoon ja käyttöön kannattaviksi tarkoitettuja väestöstä rakennuksia ja rakennelmia. Alueella ei saa suorittaa maaperän kaivamista, louhimista, muokkaamista, metsänhakkautta eikä muuta alueen ja maiseman luonnollista muuttavaa toimintaa ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n tarkoittua maankäytön lupaa (toimintalupa). Ennen suojelun aloitusta merkittävistä muuttavista toimenpiteistä ryhtymistä tulee Varain- ja suunnitteluvirasto ELY-keskukselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. MRL 43 § 2 momentin perusteella määrätään, että asuin- ja lomarakennusten rakentamista ei sallita kaavassa osoitetulla rantavyöhykkeellä. Alueen rakennus- ja maankäyttö on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla. Rantavyöhykkeen ulkopuolella alueella sijoitettava hajas-asutusluonteista rakentamista varten tulee varata vähintään 3000 m² suuruinen rakennuspaikka. Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa ja rakentamistapaa on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla.
- M** **MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE**
Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, hajas-asutusluonteiseen sekä maa- ja metsätaloutta palvelevaan rakentamiseen. MRL 43 § 2 momentin perusteella määrätään, että asuin- ja lomarakennusten rakentamista ei sallita kaavassa osoitetulla rantavyöhykkeellä. Alueen rakennus- ja maankäyttö on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla. Rantavyöhykkeen ulkopuolella alueella sijoitettava hajas-asutusluonteista rakentamista varten tulee varata vähintään 3000 m² suuruinen rakennuspaikka. Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa ja rakentamistapaa on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla.
- MT** **MAATALOUSALUE**
Alueiden säilyminen avoimina ja viljely- ja laidunkäytössä on maiseman kannalta tärkeää. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouden liittyvä rakentaminen, joka sijoittuu maatalouden talouskeskustien läheisyyteen. Joki- ja järvi-alueilla on sallittua rakentaa pienikokoiset, kuten maiseman kannalta merkittävät puut ja puuryhmittä tulisi säilyttää. MRL 43 § 2 momentin perusteella määrätään, että asuin- ja lomarakennusten rakentamista ei sallita kaavassa osoitetulla rantavyöhykkeellä. Alueen rakennus- ja maankäyttö on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla. Rantavyöhykkeen ulkopuolella alueella sijoitettava hajas-asutusluonteista rakentamista varten tulee varata vähintään 3000 m² suuruinen rakennuspaikka. Rakentaminen on sovittava huolellisesti ympäristöviranomaisen kanssa ja rakentamistapaa on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla.
- MP-1** **PUUTARHA- JA KASVIHUONEALUE**
Alueella voi sijoittaa pääkäyttötarkoitukselta palveluksia rakennuksia ja rakennelmia siten, ettei tehotuotanto e = 0,25 ylity.
- MU** **MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ ULKOILUN OVAAMUSTARPEITA**
Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan ulkoilun ja virkistyskäyttöön liittyvän rakentamisen ja laitteiden sijoittamisen. Metsänhakkautta ja alueen muussa käytössä tulee ottaa huomioon alueen virkistyskäyttöön ja ympäristöön liittyvät arvot. MRL 43 § 2 momentin perusteella määrätään, että asuin- ja lomarakennusten rakentamista ei sallita kaavassa osoitetulla rantavyöhykkeellä. Alueen rakennus- ja maankäyttö on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla.

- MY** **MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA**
Metsänhakkautta on suositeltavaa alueen erityiskorkeuden edellyttämällä tavalla siten, että maankäyttö ja muut ympäristölliset arvot otetaan huomioon. Alueen peltoja ja rantoja rajava puusto tulee säilyttää. Alueella sallitaan vain maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen, joka sijoittuu maatalouden talouskeskustien läheisyyteen. Rakentaminen on sovittava huolellisesti maaseen kanssa. MRL 43 § 2 momentin perusteella määrätään, että asuin- ja lomarakennusten rakentamista ei sallita kaavassa osoitetulla rantavyöhykkeellä. Alueen rakennus- ja maankäyttö on siltä RA, R-1, AP ja AM -alueilla.
- W** **VESIALUE**
- Ww** **VESIALUE**
Merkinnällä on osoitettu vesialue, jonka kautta kulkee Karviänjoen melontareitti.
- is** **ALUE, JOLLA YMPÄRISTÖ SÄILYTETÄÄN**
Alueen kultuurihistoriallisesti arvokas ympäristö tulee säilyttää. Rakennuksia tai rakennelmia suoritettavien muutosten ja korjauksien tulee olla sellaisia, että rakennus tai rakennelma säilyttää alkuperäisen näköalansa ja kunnossapitoon. Uudrakentaminen tulee sopeutua alueen kulttuuriseen ja kultuurihistoriallisiin ominaisuuksiin.
- |||||** **EKOLOGINEN KÄYTTÄVÄ**
Ekologian yhteydessä kannattaa arvokas jokioja ja jokivarso. Jokiojan puusto ja kasvillisuus tulee säilyttää. Jokivarsoissa tulee säilyttää lito-oravan tarvitsemia kulttuurisia varten riittävä puusto.
- AR** **ARVOKAS HARJALUE**
Alueella ei saa käyttää ma-alueen oton.
- VE** **VEDENHAKKIMAN KANNALLA TÄRKEÄ POHJAVESIALUE**
- VE** **VEDENHAKKIMAN SOVELTUVIA POHJAVESIALUE**
- LUONNONSUOJELUN KANNALLA MERKITTÄVÄN LAJIN ELINYMPÄRISTÖ**
Alueella sijaitsee Lsl. 49 §:n perusteella suojeltava lito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joiden hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Maisemaa muuttava toimenpide ei saa suorittaa ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n tarkoittamaa maankäytön lupaa (toimintalupa). Ennen aluetta merkittävistä muuttavista toimenpiteistä ryhtymistä tulee Varain- ja suunnitteluvirasto ELY-keskukselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen.
- NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE**
- SEUTUTE**
- YHDISTIE**
- LIITYNTÄTIE**
- KEVYEN LIIKENTEEN REITTI**
- OHJEELLIINEN ULKOILUREITTI**
- KALASTUSPOLKU**
- HISTORIALLINEN TIELINJA**
Merkinnällä on osoitettu keskeisen Kyrönkaiteen linja. Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyrkiä Satakunnan museon kanssa yhteistyössä.
- OHJEELLIINEN MOOTORIKALAKALUREITTI**
- OHJEELLIINEN MELLIALUE**
Rajauksella ohjeellinen melualue, jonka alueella melutaso saattaa ylittää 55 dB(A). Alueella rakennettavien uusien asuinrakennusten rakentamisen sekä ikkunoien ja muiden rakennuksen lämpöeristävien liikkimätkä väestön on oltava vähintään 35 dB(A). Oleskelupaikka tulee suojella terveysvaaroilta osittain rakennuksien, aidojen tai istutusten.
- SÄHKÖLINJA**
- RANTAVYÖHYKKEEN RAJA**
- YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA**
- OLEMASSA OLEVA ASUINRAKENNUS, JOKA SIIJAITSEE RANTAVYÖHYKKEELLÄ**
- OLEMASSA OLEVA LOMARAKENNUS, JOKA SIIJAITSEE RANTAVYÖHYKKEELLÄ**
- UUSI ASUINRAKENNUSPAIKKA**
- UUSI LOMARAKENNUSPAIKKA**
- OLEMASSA OLEVA SAUNAN RAKENNUSPAIKKA**
Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään 25 k-m² suuruinen saunarakennuksen. Rakennuksen etäisyys keskivedenotteen mukaisesta rantavyöhykkestä tulee olla vähintään 15 metriä. Rakennuspaikalle ei saa erottaa erillisiä kiinteistöksiä.
- MIINAISUUSKOHDE**
Munaismuistola (2954E3) rauhoitettua kintään muinaisjäännös. Aluetta koskevat suunnitelmat on lähetettävä Museoviraston lausunnot varten. Kohdenumerointi viittaa kaavaselostuksen kullekin.
- SUOJELTAVA RAKENNUSKULTTUURIKOHDE**
Rakennusmuistola, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä, joka tulee ympäristönsä säilyttää. MRL 41 §:n nojalla määrätään, että kohteen rakennusten purkamiselle tarvitaan aina MRL:n 127 §:n mukainen purkulupa. Kohteen historiallisesti, rakennusmuistola tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa. Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyrkiä Satakunnan museon launto. Kohdetta lähtökäytännön mukaisesti ja rakennuksen kokuksen ja muutostöiden erilliset tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että kohteen rakennusmuistola, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyy. Indeksi-merkinnän jälkeinen numero viittaa kaavaselostuksen kohdekuuleltoon.
- RAKENNUSALUEEN / RAKENNUSPAIKAN ALIN SUOSITELTAVA RAKENNUSKORKEUS (R 0)**

YLEISKAAVAMÄÄRÄYKSET

Tällä yleiskaava voidaan käyttää MRL 721 §:n mukaisesti rantavyöhykkeellä rakennusten myöntämisen perusteena yleiskaavan mukaiseen rakentamiseen seuraavilla alueilla: RA, R-1, AP ja AM sekä asuntojen (sa) rakennuspaikoilla.

Jätevesien käsittely tulee järjestää kunnan ympäristöviranomaisen hyväksymällä tavalla ja noudattaa kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Rakennettaessa rantavyöhykkeelle rakennukset tulee sijoittaa riittävä etäisyydellä rantavyöhykettä ja huomioida rakentamiskorkeus alueen mahdollinen tulva-, sortuma-, syöpmys- tai jääkaatoaluetta.

Rakennuksen etäisyyden rantavyöhykettä ja saunarakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonsuojelun mukainen säilyminen säilyy.

Muun kuin saunarakennuksen etäisyys keskivedenotteen mukaisesta rantavyöhykkestä tulee kuitenkin, mikäli edellä mainittua vaatimusta ei muuta johdu tai mikäli maisemalliset syyt eivät vaadi sijoittamista lähemmäksi rantaa, olla vähintään 30 metriä.

Saunarakennuksen, jonka pohjapinta-ala saa olla enintään 25 m², saa rakentaa edellä mainittua etäisyyttä lähemmäs rantavyöhykettä. Sen etäisyyden edellä mainittua tavalla lasketusta rantavyöhykkestä tulee olla kuitenkin vähintään 15 metriä, mikäli maisemalliset syyt eivät vaadi sijoittamista lähemmäksi rantaa.

Rakennusten julkisivu- ja kateeräillään tulee olla virkistävää maisemaa sopivia, kirkkaita tai heijastavia pintoja on vältettävä. Rakennusten tulee sopeutua maaston, materiaaleiden, maisemallisen rakennuksen ympäristöön.

Rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestyksellä määrättyä osin kuin kaavassa ei ole asiaa yksityistä.

Hämeenlinnassa 3.12.2007 9.10.2008 15.4.2013

YMPÄRISTÖSUUNNITTELU OY PIRKANMÄÄ

Eero Ritänen dipl.ins Arto Remes maankäyttösuunnittelija (AMK)

Tämä osayleiskaava on Karviän kunnanvaltuuston hyväksymä

Voimaantulo:

